

Indian Opinion

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 10—Vol. LIX.

Friday, 17th March, 1961

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR CENTS

I Am NOT Retiring

—Nehru

NEW DELHI, (By Mail)—Prime Minister Nehru has categorically declared "there is no thought in mind at present or in the foreseeable future of my retiring and so there need be no speculation about it"

The following is the text of the statement issued by the Prime Minister to the Press:—

"I find that there is a great deal of speculation about my possible resignation or retirement from the Prime Ministership. This is due to a report of an interview I gave to a representative of a paper in London. I am sorry that some casual remarks about the future that I made have led to this misunderstanding. There is no thought in my mind at present or in the foreseeable future of my retiring and so there need be no speculation about it. What I said to the newspaper correspondent was that the idea of my retiring from the Prime Ministership and devoting myself to other activities had often come to me. It was present in some corner of my mind and some time in the future it may be given effect to. But there is no such idea with me now. There need, therefore, be no speculation about it. Indeed, I have not mentioned this to any of my colleagues or members of our party because I did not think of it seriously."

Sowing Grass Seeds From The Air

AN experiment in sowing grass seed from a low-flying plane over an area of nearly 500 acres of tangeland in the United States is to be made in July this year by American scientists at the University of Arizona. The scientists have prepared small seed-pellets made of clay and grass seed and containing fertilizer for the seeds and repellents for insects and other pests. The pellets will be dropped just before heavy seasonal rainfall.—UNESCO.

PLEA FOR HONOUR TO INDIA'S "SAINT OF NATIONALISM"

CONSERVATIVE PEER SUGGESTS GANDHI'S STATUE IN LONDON

SPEAKING in Manchester on the occasion of India's Republic Day, Lord Altrincham, the British Conservative Peer and journalist said that the people of Britain should honour Mahatma Gandhi, India's "saint of nationalism," with a statue in London. Recalling that recently Queen Elizabeth had stood in silent homage before Gandhi's "samadhi" at Rajghat, New Delhi, Lord Altrincham said that Gandhiji was "a man well-acquainted with her father's and grandfather's jails."

Lord Altrincham said:

But he had been described as the greatest man India had known since the Buddha and Lord Altrincham himself considered him "the greatest the world has known since Christ." "Surely it is time for us, in Britain, to show our reverence for Gandhi in a visible form," he added.

"He would not have wanted money to be spent on statues but as there are statues of him in India, I think there ought to be a statue of him in London. And it should be paid for by the people of Britain, subscribing voluntarily to a fund not by the State, with its vast, impersonal resources obtained by compulsion.

"I suggest, too, that the trustees of the Mahatma Gandhi Memorial Fund should be unknown people, not names, and that the bulk of the money raised should be towards some practical good work of which Gandhi would have approved.

"Most of the money should be available for a living memorial, and if the Press gave the fund-raisers its backing there should be a big response."

Lord Altrincham said: that "A few cranks" might object to the idea that "London should honour an "enemy of Britain," Their attention should be drawn to the statues of George Washington and Field Marshal Smuts, former South African Prime Minister, in London. Both of them fought against Britain, Lord Altrincham pointed out, and they did so violently.

Gandhi's method of fighting Britain had been non violent.

Abraham Lincoln, whose figure is also to be seen in London, was in some ways nearer to Gandhi, though he too used force to establish the principles in which he believed, he added.

Choice Of Site

On the site for the statue, Lord Altrincham said a plinth was vacant in Trafalgar Square. That might not be "the most appro-

appropriate site," especially as it would give him as his "opposite number King George IV on horseback."

But Lord Altrincham thought incongruity and contrast were sometimes the essence of good taste. He remembered a statue of Gandhi facing one of Queen Victoria in Bangalore, and feeling that nothing could be more suitable.

"It would do the staff of South Africa House (Trafalgar Square) no harm to catch a glimpse of Gandhi through their windows," Lord Altrincham said.

But wherever the statue might be situated, "its very existence would be appreciated in India, and would help the growth of Indo British friendship—Reuter.

RAMAYANA ON MOSCOW STAGE

By N. MAKRUSHINA, of Moscow, writing in "The Hindu" Madras

IN aeons long past, in far-away India, pearl of our earth, was the land of Kosala. Slow recitative verses came from the stage to the accompaniment of solemn music. This was the opening of the first act of "Ramayana," a play about the heroic feats of the courageous and noble Rama.

The play was written by Natalia Guseva, a Soviet indologist, who borrowed the plot from the Indian epic that dates back to more than two and a half thousand years.

I attended several rehearsals. So on the first night I concentrated on audience reaction. It was clear that the boys and girls at the Central Children's Theatre did not look upon the play as being about something long dead and gone. A fair-haired lad, Alyosha Goshv, who I learned later, was in the seventh form, jumped

up from his seat and began applauding with many others when Rama defeated Ravana, the leader of the wicked demons in single handed combat. I saw Lida Rybkina, Alyosha's schoolmate, stealthily dabbing her eyes with a handkerchief during the scene when Sita begs Rama to take her with him on his long journey. Margarita Kupriyanova and Genady Pechnikov, who appear as Sita and Rama, played this scene very movingly.

Not only the audience was excited. One could say the same about the actors, because the premiere was attended by practically all the Indians living in Moscow, among them Mr. K. P. S. Menon, the Ambassador, and Mrs. Menon. Furthermore these guests from India were not merely spectators

(Continued on page 79)

Indian Opinion

Private Bag, Durban.
Telephone: Mount Edgecombe 30.
Telegram and Cable: "GANDHI."

FRIDAY, 17TH MARCH, 1961

Apartheid And The Commonwealth

[This editorial was written before Dr. Verwoerd's dramatic announcement of South Africa's withdrawal from the Commonwealth, and at a time when continued membership seemed certain.]

AT the time of writing the decision on whether South Africa will remain in the Commonwealth has not been announced but indications are that it will be permitted to continue as a member. The question of South Africa's membership is really not a matter of principle—it is, as we have already pointed out a matter of international economics and foreign investments. And in this complex situation it appears—from the amount of horse-trading that must have been transacted at Lancaster House in the first three days of the week—that right now it is not so much the welfare of the non-European people that Britain has in mind as much as it seeks to protect its investments. In attempting this it is fortunate enough that it is really in charge of the economies of the members of the Commonwealth and that, as a consequence, it can lay down terms.

The Afro-Asian members, who really are affected by the South African policy of Apartheid have found themselves at the weaker end of the bargaining arrangements and have not been able to stand firm on the question of principle. So weak is their position that the South African Prime Minister has been virtually defiant. One would have thought that he was going as a suppliant to the Conference, but his constantly reiterated claim that South Africa will prefer the wilderness to a conditional membership of the Commonwealth indicates that he is in a more advantageous position for bargaining—a sad commentary on either the economic weakness of the Afro-Asian countries or on their attitude to self-respect. Apartheid issues from the presumption that the white people of the world are superior to and, therefore, the masters of the black peoples of the world. The logical standpoint of the non-White members of the Commonwealth is that while they are not opposed to South Africa's membership of the Commonwealth they would like to make extremely clear they abhor Apartheid and to lay down conditions for membership, applicable to all. The Commonwealth has been called a "club." Every club has its rules and regulations and a set of rules based on equity, fairplay and justice for every individual within the Commonwealth irrespective of his colour or race should be drawn up for membership of the Commonwealth Club. If South Africa is not prepared to accept this, she is free to walk out.

As it is, it appears that South Africa can flout the sentiments and the self-respect of non-White people and

(Continued on next page)

KEDARNATH—PILGRIM CENTRE

KEDARNATH affords some of the most enchanting views of the Himalayas. To a foreign tourist, it gives a glimpse of a strange and esoteric world. What strikes me most is the sheer bewildering kaleidoscopic variety of the palace. Kedarnath is blessed with a distinctive charm of its own which bespeaks of repose and tranquillity. Its quiet and matchless beauty, its sylvan hills and dales, its gushing springs and rushing streams, its lavish feasts of colour, its sun-sets and rain hues, and the myths and legends surrounding it, all contribute to make it a favoured pilgrim centre. It is "magnificent," "enchanting" everybody exclaims.

A visit to Kedarnath is an ethereal and ecstatic experience. Without any effort a visitor enters into the spirit of the place. As he climbs up, avoiding sharp turns and hair-pin bends, he is enveloped by the feeling of exhilaration. However, the inroads made by modern civilization do not detract one from enjoying the glory of nature. There was a time when a pilgrimage to Kedarnath about 200 miles north of Hardwar was fraught with dangers. Today motor transport has brought it within easy reach. From Hardwar it is about 125 miles. One can also reach it by Rudra Prayag. The last lap of the journey has to be done on foot.

There is no room for staleness in Kedarnath. It is symbolic of eternity. The serenity and the placid beauty of the landscape lifts one's heart above material thoughts. The most popular place of pilgrimage is the temple of Kedarnath (Lord Kedar). "a title of Siva," situated at a height of more than 11,000 ft. above sea level. It ranks among the twelve famous linga shrines of India. At the back of it is the marvellous panorama of snow-capped peaks rising majestically.

Myths Galore

The temple is surrounded by legendary aura. The Pandavas, it is said, came to the Himalayas and arrived at the river Mandakini to worship Siva. In their eagerness they desired to touch the God, but He avoided it and plunged into the earth, offering to their votaries only the sight of the lower part of his body. The upper part is said to have come to the surface at Mukhar Bind in Nepal,

where it is worshipped as Pasupati. The Pandavas were cleansed of their sins and they built the temple in honour of the God.

Another legend says that Parvati once asked Siva. "What is Keda? What are the fruits of visiting its sacred places and bathing in its waters?" Siva replied, "The place that you have spoken of is so dear to me that I shall never forsake it. When Brahma created the Universe, Kedar so pleased me that it shall ever remain sacred to me. Brahma and the other gods are there who ever dies there becomes one with Siva.

There are endless facets to Kedarnath. In Buddhist times the place became a centre of the Bauddhamargi cults, which was overthrown about the beginning of the 8th century A.D. by the Saiva reformer, Sankaracharya, who died here at the age of 32. The shrine is served by Nambudiri Brahmin priests from South India who were introduced by the great Saiva missionary. The sanctity of the place has been explained by the fact that pilgrims are overpowered by the strong scent of the roses and syringa bushes close to the border of the eternal snow. This combined with the rarity of the air, produces a sense of faintness which is naturally attributed to spirit agency, while the strange sounds produced by falling avalanches doubtless, contribute to the same belief.

Sacred places abound in the neighbourhood. There are many beauty spots to please the fastidious. The most famous is Mahapanth, where there is the cliff known as Bhairava Jhamp, from which pilgrims were accustomed to precipitate themselves as an offering to Siva. Around the hills and on the numerous ridges and spurs, the adventurous visitor can enjoy excellent though sometimes exhaustive yet salubrious walks and climbs and his efforts will be amply rewarded with some of the most lovely views—(Courtsey, "The Hindu", Madras).

Voice Of Wisdom

The true source of right is duty. If we all discharge our duties, rights will not be far to seek. If leaving duties unperformed, we run after rights, they will escape us like a will-o-the-wisp.

—M. K. Gandhi

INTERNATIONAL CALL FOR SANCTIONS AGAINST S.A.

(By A Special Correspondent)

BRUSSELS—The International Confederation of Free Trade Unions has submitted a memorandum to the United Nations General Assembly, now in session in New York, calling for the imposition of economic sanctions against South Africa in view of the refusal of that country's government to act on repeated appeals from UN and other organisations to abandon its racial policies.

At a time when Africa is coming into its own and when one African country after another is achieving independence, the Government of the Union of South Africa has maintained and even aggravated the oppression of Africans within its territory and that of South West Africa. The ICFTU has consistently opposed the South African government's policies of apartheid, and indeed the free trade unions have taken determined and concrete action (particularly in the form of a world-wide consumers' boycott of South African goods in 1960) to demonstrate their opposition.

In view of the appeals which have previously been made by the General Assembly itself, by the Security Council and by other organisations to the South African Government to abandon its present racial policies, it is intolerable that that the Government should continue to defy world opinion by persisting in these policies without any material change. In the light of the failure of the General Secretary's recent mission to South Africa to secure any modification of those policies, the time has really come for decisive international action to bring about a change.

The General Secretary of the ICFTU states:

"In the memorandum which we submitted at the opening of the session, in September 1960, to the governmental delegations of the 15th session of the General Assembly, we placed particular emphasis upon the question of the racial policies of the South African Government and we referred to the planned visit of the Secretary-General to South Africa. We expressed the hope that the visit would achieve full success, but we added that the General Assembly should consider action to be undertaken if the visit should not be successful.

"We stated that while we were aware of the sufferings which economic sanctions might cause to the people of South Africa, we believed that, in the event of other measures failing, the imposition of such

sanctions would be the most effective way of exerting pressure upon the South African Government. We therefore urged the General Assembly to issue a clear warning that, if the Secretary-General's mission should fail in its aim of bringing about a change in that government's racial policies, all member governments of the United Nations would be called upon to apply economic sanctions against the Union of South Africa.

"The Secretary-General has

now submitted a report to the Security Council on his visit to South Africa from 6th to 12th January. In view of the unsatisfactory outcome of the Secretary-General's mission, as revealed by this report, in view of the fact that there appears to be no disposition on the part of the South African Government to abandon its apartheid policies, and in view of the fact that the question of race conflict in South Africa is on the agenda of the resumed 15th session of the General Assembly, we propose to the governmental delegations attending the session that a resolution be adopted recommending all member governments to impose economic sanctions (and particularly sanctions involving petroleum supplies) against the Union of South Africa.

CHANGE IN LIBRARY HOURS

THE Librarian and Secretary of the Natal Society Library, Pietermaritzburg, writes:—

The Market Square Library, the Branch of the Natal Society's Library which is available to all non-Europeans, closes at 6 p.m. daily. It has been suggested that some members are prevented from getting their books, as they cannot get to the library before 6 p.m.

As an experiment, therefore, the Committee has decided that from Friday 7th April, the Library will remain open on Friday until 7 p.m. Members and prospective members should take note of this, for the experiment will cease unless it can be proved to meet a real need.

Hours of opening from April April will therefore be:—

Mondays to Thursdays: 3 p.m. to 6 p.m.

Fridays 3 p.m. to 7 p.m.

Saturdays 9 a.m. to 12 p.m.

During the school holidays, the Library is also open from 9 a.m. to 10 a.m. daily.

The Market Square (Non-European) Library, which is a branch of the Natal Society Public Library in Pietermaritzburg, will be three years old on 31st March 1961.

Since it opened, over 80,000 books have been issued for home reading, from a bookstock of

nearly 8,000 volumes. The library has nearly 2,000 registered members, and also supplies book boxes to school.

The annual grant of £840 from the Corporation meets a large proportion of the running costs. The remainder of the money required is raised by booksales and donations. The Committee is also attempting to raise money in order to reduce bond on the building; three years ago the bond stood at £7,000—to it is just over £2,000.

SCHOLARSHIPS FOR JOURNALISTS

THE Council of the South African Society of Journalists invites applications from non-White journalists for the Dan Jacobson Scholarship Fund.

The Fund, which is administered by the Council of the South African Society of Journalists, was bequeathed by the late Mr. Daniel Jacobson, a distinguished South African journalist, to help non-White journalists (African, Indian or Coloured) who desire to further their educational standards in some form.

The scholarship is worth about £55 a year and is to be awarded annually.

All applications or other correspondence should be sent to Dan Jacobson Fund, Council of the South African Society of Journalists, 25/29 Coronation Building, 23 Simmonds Street, Johannesburg.

'INDIANS ADJUSTING TO CHANGES IN Africa'

NEW DELHI.—Mr. Bahadur Singh, Commissioner for India in East Africa, who was addressing a meeting under the auspicious of the Africa Society of Bombay, said that the people of Indian descent in East Africa had been fast adjusting themselves to the changes taking place in the territory and were contributing satisfactorily to the development of the country of their birth.

Mr. Bahadur Singh said that he was confident of the eventual consolidation of independence of the African countries and their development in peace and prosperity. At present they were experiencing inescapable transitional difficulties which were bound to be shortlived, he added.

Apartheid And The Commonwealth

(Continued from previous page)

be tolerated by them in international councils. South Africa has refused to sign the Human Rights Declaration of the United Nations; she has refused to subscribe in full to the rules of the International Labour Organisation because her labour policy is in conflict with civilised canons on the subject of labourers. She has withdrawn from Unesco because she cannot tolerate the approach of Unesco to the rights of the non-White people. She took SWA in much the same way as Hitler did in many parts of Europe once and has imposed her own ugly policy on that country in arrogant defiance of international opinion. Now comes the fact that the Commonwealth has been going down on its hands and knees in order to draw up a communique acceptable to South Africa. The position should have been the other way

GANDHI'S ASHRAM—A UNI

I BEGAN life as a Professor of Economics in the G.B.S College, Muzaffarpur, Bihar, in 1914. I met Gandhi in March 1917 for the first time when he was my guest for four days, while on his way to Champaran, to his first entry into Indian political life. I non-co operated in 1920 and joined his Gujarat Vidyapith as Vice Principal of the Gujarat Mahavidyalaya. From 1922 to 1926, for four years, I lived in the Mahavidyalaya which was less than a couple of miles from the Satyagraha Ashram and visited it frequently. Later, when the Ashram was moved to Wardha and finally to Sevagram I used to go there periodically to live with Gandhi for some time and then return to my work. My impressions of life in both the Ashrams are not of an inmate but of a visitor who felt and tried to live like an inmate. For me life in the Ashram was a new and unique way of life. For Gandhi it was his best institution by which posterity would judge his success or failure. As a novel community created by a great personality it deserves the study of modern sociologists. Here I shall venture to place before readers what I now think of it.

The Satyagraha Ashram, Sabarmati, was meant for a small community of 30 persons to begin with but which would increase to more than 200 persons now and then. There were a very few relatives of Gandhi in the Ashram but the rest were mostly his "co workers" engaged in some activity of the Ashram. There were also guest rooms, barely furnished, and generally occupied. But there used to be an unending stream of visitors on all days, some of whom came for advice, but most for *darsan*. There was also a school attached to the Ashram. The relatives, guests, co workers and stream of visitors formed a strange and, in a sense, motley community, consisting of all creeds, castes, colours and, of course, of both sexes. They formed a community which almost looked like a moving crowd. But this changing form of the community was a reflection of the moving mind of Gandhi. Some European is reported to have asked him, "How is your family?" Prompt came the reply: "All of India is my family." I think he could have truly said, "All of mankind is my family." Yet, this the best institution of his creation and housing a cross-section of mankind, was as truly called "a menagerie" by some

critics, a "lunatic asylum" by the cynics, and a "home for invalids" by superficials. Notwithstanding an element of truth in all these observations, the Ashram was not only a unique epitome of mankind but a gathering of a most remarkable community. For Gandhi it was but a part of his nature.

To begin with, the Ashram was by no means a retreat or a rest house for the weary. It did not reflect the past, with its *ashrams* in their icy isolation in the Himalayas or the shady hermitages of the forests. Gandhi's *ashrams* in South Africa or India were "neither too far nor too near a city." They were generally located within five miles of the railway station and about 20 miles from the nearest city; the Satyagraha Ashram was across the river on the other side and then five miles, now two, by road from the city. But it was, then and now, situated in a quiet place, on the banks of a river. It had enough land to acquire a rural look. But even in its solitude it was more busy than a bee-hive, its day starting at 4 a.m. and ending at 9 p.m. It gave no rest, physical or emotional, to the inmates and whenever Gandhi needed rest he took a holiday away from the Ashram. But at all times and wherever he was, the Ashram and its inmates were never out of his mind. No fond mother ever doted on her child so much as Gandhi on his Ashram, even while he whirled away at giddy speeds in distant places.

I dare say that the Ashram did not shelter a religious community though Gandhi asserted that "I looked on it as religious community". Being in the plains it was not established in Hardwar or at any other sacred place. It was located in Ahmedabad for various practical reasons—that Gandhi was a Gujarati, that there was money in the textile industry and commerce of Ahmedabad, that it had good communications, and that he was not far away from the madding crowds. I never saw many or any saints or ascetics robed in ochre or coiffured in matted locks. There was an individual or two who indulged in ascetic fasts but none who observed any of the well-known ascetic practice, much less mal-practices. Gandhi never in-calcated any dogmas, did not formulate a creed or found a sect even of *khadi-wallas*. He avoided metaphysics though called a Mahatma but he held ethical discourses which almost verged

on metaphysical refinements. But in all that he said he had a shrewd and clear eye on immediate practice. Yet when all this is said all is not said. The inmates of the Ashram were not a religious community but had a religious background. Morning and evening congregational prayers were an essential part of the daily routine and this routine was observed by Gandhi and others even in running railway trains or on sick beds. Fasting was common enough but offering of prayers was a necessity of life. However, to my mind the core of religious observances in the Ashram was the actual and visible equality of all religions among the inmates who belonged to different creeds. In fact some were bothered about caste in their inner minds but I believe everybody observed the equality of all religions both in belief and practice.

Was the Ashram then a community of work? In a very large sense it was a community of workers but not of work. The Ashram had many activities, mostly of a manual kind. It had agriculture, a dairy, spinning and weaving, a tannery, and some village industries etc. Hardly an industry was self supporting, except perhaps the small dairy. They were all on a small scale and were training *cum* productive centres. Hardly an inmate made his livelihood, even at the subsistence level, out of his occupation. The inmates were not technically skilled persons, bound together by their success in any occupation and intent on research or technical improvement in it. At one time Gandhi was asked by Judge Bloomfield, during his trial at Ahmedabad in 1922, about his occupation. "I am a tiller and a weaver," was his reply. I believe he was an indifferent tiller on the Phoenix Settlement, but I do not think he was ever a weaver except for a few uncounted days in Sabarmati. He was a servant of all work—a barber, a tailor, a cook, scavenger, a physician and even a mid wife and what not—at various times, which he performed with some little skill short of being professional.

But the Ashram was essentially a place for manual work, as a duty of life. Every inmate had to pick up some activity and devote much time to it, according to his aptitude. He could even change his activity according to his mood but could not avoid taking up some other activity. Every inmate got training in the gospel of "dirty hands" and more than

that became conscious possessed a pair of hands. A without hands in the would be nearer a man soul. In fact, not only the mates but co-workers who as guests got admission only the baptism of doing scavenging work for a few days. Above there were no servants in Ashram at any time but helpers. Life was daily your neighbour within the and a round of intelligent service taken up by fact the distinction between manual and mental, between white shirt and dirty hand, faded away in the Ashram, so that the manual seemed to rule the mental. Reading, debating and writing were privilege of the very few. Gandhi used to read a book two now and then in his room, called by him, "the library." Once I was asked by Gandhi to play the professor and run his Ashram library. It was a one, with books in various stages in a mix-up, copying mix-up of inmates, and placed the shelves upside down or side out. I took up my a serious joke and gave attempt without inviting a minder. Daily newspapers even a lower place, resembled the outcast. The Ashram was place of work, and not for its dominant note was Gandhi "body-labour" and not the Labour of Bandereuf.

I believe that the Ashram above all a community of men but not of the usual type. here necessary to go back to the genesis of the Ashram. It was in 1904 that Gandhi started Phoenix Settlement—near Durban, Natal, after the Zulu rebellion was crushed. *Indian Opinion* published from the Settlement and its every was a type-setter. The had 100 acres of land and mates worked on the was the life of a trying to serve the Indian community in South Africa a life of poverty and hard Later in 1911 the Tolson was founded near Johannesburg in Transvaal, with 1,000 acres of land attached to it. The Farm was meant for the of *satyagrahis* who were during the Civil Resistance movement, for reasons given by in his *Satyagraha in S.* It had almost all the features and was the true of the Satyagraha Ashram

E COMMUNITY

By N. R. MALKANI, a veteran Gandhian constructive worker in 'Gandhi Marg', a quarterly journal of Gandhian Thought.

... started in 1915.] Just
tyagraha was Gandhi's
 at contribution and epochal
 ion in the field of social
 ology, so were his *asrams*
 nest community institu-
 for launching it in the
 world. At crucial mo-
 he "had contemplated
 ing all the settlers" in the
 'aha movement. When the
 ame all the 16 inmates of
 ix crossed and marched
 o Transvaal and all the
 s of Tolstoi Farm did the
 The salt march of 80
 s from the Satyagraha
 y, known as the Dandi
 has become an epio legend
 e great legend of Maha-
 a. The *Asrams* were the
 holds and fortresses of re-
 se in all Gandhi's cam-
 of Civil Resistance. They
 in peace for a while but
 a time preparing for a
 tal'war. The break with
 iden age of *asrams* was
 complete and historio-
 dly, all *asrams* were as it
 rooted in the soil and
 e of India. But the ser-
 of both was unique in
 t and quality. This service
 ot of the commonplace,
 e kind of helping the
 nd the blind and the help-
 The moving spirit behind
 activities was Gandhi's
 'to remedy what I thought
 defects in our national
 elligious, economic, edu-
 al and political—defects
 agned the Indian people".
 e activities were symbols
 gposts for new move-
 and campaigns. The ad-
 of an out-caste in 1915
 time led to the campaign
 olition of untouchability
 e founding of the Harijan
 Sangh. The small dairy
 nery in the *Asram* led to
 n campaign for cow protection
 e founding of the All-
 Joreva Sangh. The sacri-
 ficing of inmates led to
 revival of hand-spinning
 e founding of the All-
 Spinners' and All-India
 Industries Associations,
 the school and Gandhi's
 nents as a teacher led to
 costional theory of Basic
 ion and the founding of
 -India Talim Sangh. And
 a thrilling and throbbing
 An experiment with but
 success served as a big
 for a nation-wide move-
 all proceeding from the
 In fact the *Asram* be-
 e brains trust and heart-
 of the nation. But in

whatever Gandhi thought or felt he never forgot the larger world, and his service of the country was "never inconsistent with the universal welfare." In short Gandhi's *asrams* were centres for the service of India and through her the world, by founding almost a new social order, now known as the *sarvodaya samaj*. Indian history will remember Gandhi as the author of its political independence, with his matchless weapon of *satyagraha*. But it is now time for India and the world to remember him as the beacon light on the road to a new way of life. *Satyagraha* projected him upon the existing life of India, but the *asram* way of life and discipline projected him into a new and promising future.

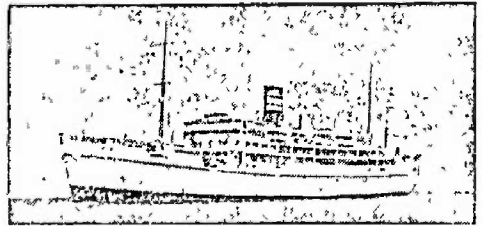
Lastly, what was the set-up of the *Asram* and what was Gandhi's role in it? I imagine the set-up of all Gandhi's *asrams* was rather a loose one. He arrogated to himself no particular office as Director or Founder or Chief Organiser. Within the *Asram* he was "Bapu" in a very real sense—as a conscience-keeper and as a paternal head to whom most inmates turned for large and small or even petty matters. He was too big for anyone to grow to his full stature except a very few who accompanied him on his whirlwind tours and understood the world. But there were a large number of his co-workers busy in public or constructive work who ran to him now and then for guidance or advice. Gandhi was the Great Guide *par excellence*—with a mind all windows, with eyes that were mystical but with feet firm on the ground. So he was a guide for today and a prophet for tomorrow. For the Joint Family he was a physician of the body and a healer of the mind. In his own way he was also a first-class scientist, making experiments about man as well as matter, but all the experiments began with him and ended no-one knew where, because this centre had the wide world as its circumference. He was irradiating personality that knew no bounds. Some of his associates have become the Big Brother or even the physician, but I fear, hardly any the astiduous scientist.

It was believed that the *Asram* at Sevagram would hold together and that the life members would carry the master's message to posterity. But the *Asram* almost collapsed after his passing away.

Sevagram is now a place of pilgrimage for people of the world, though even this was stopped for some time. The *Asram* was built round a live centre and with the loss of the centre the circumference has faded away. The Buddha not only gave the Dhamma (the right path and knowledge) but also founded the Sangha or Brotherhood. Gandhi founded many *sanghas* which attended to remedying the many defects of the Indian people—social, economic, educational etc. But he was not able to found the Basic Sangha of Righteousness, consisting of big and small Brothers who would be bound together as true missionaries. The *Asram* had eleven vows which are now merely chanted day in and day out at prayers. The last six vows are peculiarly Gandhian and relate to the above-mentioned defects. These have proved the leaves for the lump of Indian humanity and made it move with the times. But the first four are the ancient and eternal *yamas* or principles of life. These have gone to the

background as identical to life. Mere rules of discipline or action have usurped the place of principles of life. Gandhi was too busy and too much on the circumference to form a Brotherhood that would be the permanent centre for inner growth. Though essentially a religious man who could play the guru to his disciples, he remained only a guide to the best among us. I think Gandhi had but one "disciple" and that was he himself. An individual, however towering, cannot also be a Brotherhood. The idea of forming such a Brotherhood was, perhaps, in his mind but then it was too late to found one. The Brothers dispersed in the wide world of Independent India, swearing by his name but pursuing each in his own way—a way very much like the ordinary way of the world. Without a guide and an *asram* the extraordinary has tended to become the ordinary.

B-I Sailings Between East African Ports Karachi And Bombay

S.S. Kampala due 6th April

Sails 11th April 1961

PASSAGE FARE FROM DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	with food	... R 235.50
Second "	"	" "	... R 157.0
Third Class	with food		... R 79.50
Third Class	without food		... R 69.0

For further particulars apply to—

Shaik Himed & Sons
 (Pty.) Ltd.

390 Pine Street,
 Telephone 20432,

— Durban.
 Tel. Add. "KARAMAT."

QUEEN'S TRIBUTE TO NEHRU'S LEADERSHIP

("Indian Opinion" India Service)

NEW DEHI, (By Mail).—Speaking here on the occasion of her visit to the Indian Capital, Her Majesty Queen Elizabeth said that under the inspiring leadership of Prime Minister Nehru the people were changing the face of India. She added that people in Britain and the Commonwealth were following India's endeavours with deep interest and sympathy. The Queen was replying to a civic reception accorded to her at Ramlila grounds.

Queen Elizabeth said:
"Mr. Mayor, Mr. Prime Minister, ladies and gentlemen:

"I am indeed grateful to the citizens of Delhi for this memorable welcome given to me and my husband today. I have been deeply moved by the friendliness shown to us ever since we arrived in India and I know that wherever I go in this great country, I shall be upheld by this friendliness and by the kindness and warmth of heart which all your visitors have come to expect.

"It is a wonderful experience for me to come to India, and the happy atmosphere of my visit is one more proof of the spirit which exists today between the different countries of the Commonwealth. It is something new in human history that so many different peoples should join together in a free partnership. Within this partnership, the friendship between India and Britain is of a special kind. In our anxious and uncertain world, it is a practical example of the kind of relationship which human beings can have with each other despite periods of difficulty, if only they will listen to the good in their own hearts.

Things To Be Treasured

"Many Indians who come to Britain say that they feel at home there; there is so much around them that is familiar. In the same way the many British citizens who live and work in India and whom I look forward to meeting on my journey, also fit easily into a familiar pattern. They are surrounded by people who know their ways, their qualities and their failings, and are always generous with friendship and help. Shared experiences, similar institutions, these are things which make communication possible across the frontiers of differing ways of life; these are the things to be treasured and nourished.

"We live today in a rapidly changing world. When my grandparents, King George V and Queen Mary, visited India in 1911, their sea voyage from England lasted nearly a month,

The aircraft which brought my husband and myself to Delhi carried us here in well under 24 hours, I sometimes wonder how many minutes it will take my children to fly here to see their Indian friends in the years to come.

"Because of these and many other fundamental changes we need to retain our links with the past. The peoples of India and Britain share among many other things a lively sense of historical continuity and a profound belief in the traditional values of the family and the home, however different the religious and social forms in which they are expressed. This is particularly important because it helps us to realise that we are only the temporary custodians of a great heritage with a duty to plan and build for succeeding generations.

Inspiring Leadership

"But it is the achievements and the plans of the people who live in India now, which I particularly want to see. Under the inspiring leadership of your Prime Minister, they are already changing the face of India. My husband has told me of what he saw here two years ago—of the new factories, the power stations, the great dams of which Bhakra is the symbol and the chief, the many signs of an ampler life in the towns and the villager.

"People in Britain and in the other Commonwealth countries are following India's endeavours with deep interest and sympathy. They are more aware than before of the supreme effort which India is making to battle with poverty and disease. They know the daunting size and scope of your problems. They have been proud and happy to give their help; and they will continue to do so.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up—Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg, Phone 33-1854

Dadoo On South Africa A Disgrace To Humanity

("Indian Opinion" India Service)

BOMBAY, (By Mail)

DR. YUSUF DADOO, former President of the South African Indian Congress, said here that he had come to get solid and concrete support from Indian and other Asian people for the cause of South African freedom.

South Africa, Dr. Dadoo said, was a disgrace to humanity and civilisation. They were fighting for human rights and democracy in South Africa and they hoped this time they would not be let down by the democratic-minded people of the world.

Dr. Dadoo was speaking at a reception given in honour of the three African leaders by the Indo-African Society. Mr. V. N. Desai, Mayor of Bombay presided.

Mr. Desai, welcoming the South African leaders, said that the people in South Africa were struggling for a long time for their independence and the Indian people would render every help and assistance for the cause of South African freedom.

Mr. Vasumzi Linda Make, Founder member of the Pan Africanist conference, in his speech, said that South Africa was being ruled by a Fascist Government on the principle of the supremacy of the white man. All the Acts passed by that Government, Mr. Make stated, were aimed at dividing the African

people into rival groups and making them hate each other. He had no doubt that the help and sympathies of Afro-Asian people the white supremacy in South Africa would be thrown away in the not very distant future.

Mr. Tennyson Makiwane, representative of the African National Congress, said that the South African Government was not only suppressing the peaceful movement of the people but provoking them to violence so that the Government could find an excuse for shooting the people down. He said that was necessary for all the African nations to unite. The crisis in the Congo was the result of disunity and failure to speak with one voice on the part of South African nations, he said.

.....
WATCHES, Gents models—25 Jewels waterproof, shockproof, antimagnetic, unbreakable mainspring, fitted with matching metal expansion straps—price 47/6. As above, but 21 Jewels—43/6. As above, but 17 Jewels—39/6. As above but with self-changing calendar, 17 Jewels—52/6. Also 21 Jewels Calendar—56/6. Other models from 19/6.

LADIES models 25 Jewels, unbreakable mainspring, fitted with magnificent matching expansion bracelets—55/6. As above, but 17 Jewels—47/6.

A. I. AGENCIES, First Floor, No. 104/105, His Majesty's Building, Eloff Street, or P.O. Box 9279, Johannesburg. Stocks limited, order immediately.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co. (Pty.) Ltd.

Received Shipment of Genuine Fireworks "Kwong Man Lung" Brand. Order Your Requirements Now.

Imported Screw Cap Neck 3 1/2" Diameter Mouth Pickle Jars		
1/2 Gallon	95c each	F.O.R. DURBAN
1 "	R1-25 "	" "
2 "	R2-00 "	" "
3 "	R3-50 "	" "
4 "	R4-50 "	" "

PACKING EXTRA.

CASH WITH ORDER ONLY.

155-7 WARWICK AVENUE,
P.O. BOX 1250. - DURBAN.

Phone 835-6786

P. O. Box 1549,

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

YOU ASK ME WHY

By Rev. W. H. SATCHELL

THE following poem written by the late Reverend W. H. Satchell circa 1936-1957 should be of especial significance in these days when mass uprootings of Indians are taking place under the Group Areas Act. The late Rev. Satchell was a well-known figure in Durban for many years. He was an Anglican priest who devoted his whole life to the Indian people. He came to South Africa in 1920 after spending 19 years in India. He returned to India in 1945 where he was killed by a falling tree in 1957 in the grounds of the Ashram where he was living. The poem has been sent to us by a reader, Mr. T. R. Carpenter, of Johannesburg —Ed: I.O.

YOU ASK ME WHY!

portrays a poor Indian women in Natal who re-visits the site of her old home above the Umgeni after the Municipality had expropriated her land and demolished her dwelling.

Do you ask me why I stand alone?
Or why I poke about among this rusty pile
Of broken sheets of iron, and pots, discarded and disused?
Do you ask me why the tears are in my eyes?
Or who I am and what I do?
Or do you seek to know what spell
Has brought me here today
And yesterday,
To squat amid the ruins;
To pluck the red hibiscus; or to stand
And watch the ever changing hues
Of range on range of hills that rise above
The river and her wide-stretched fields of green and brown?
Or do you ask me "Why, poor mother, do you gaze towards the ocean?"
And "whatever meaning can the vastness of the sea convey to such as you?"
Do you ask me why I pluck the Tulsi leaves and place them near my heart
Or why I sob at sound of zain birds' song?
"No ocean vastness should be aught but meaningless to such as you;
No winding garden path, nor bush, nor distant hill,
Should whisper messages to one
Unlearned, uncultured and unskempt.
And who, if sane, could shed a tear
O'er broken pots and rusty sheets of iron?"
And yet this pot—Ah, yes, this very pot,
Was all I had to cook the rice when Shunmagum was born!
I covered him beneath my robes on stormy nights
What nights they were!—This very sheet of iron
Made poor pretence at keeping out the rain.
That path was where I stood to watch him
Coming home from school.
The Tulsi plant his fether set, with prayer
To God, for blessing on our home
And when I went to town I wore a red
Hibiscus in my hair.
And then upon a day some big men came,
And looked and wrote down in a book.
"A shack!" they said, "this is no home!"
"No proper place," they said, "is this for man to live
Pull down! Pull down! and seek another home
That we may make a better place
Where other men may dwell,
To pluck the red hibiscus and to stand
And watch the ever changing hues
Of range on range of hills that rise above
The river and her wide stretched fields of green and brown."
You ask me Why, poor mother, do you gaze towards the ocean?
You ask me why I stand alone,
Or why I poke among the rusty pile
Of broken sheets of Iron, and pots, discarded and disused!
You ask me why the tears are in my eyes!
And who I am and what I do!

Ramayana On Moscow Stage

(Continued from front page)

—they had contributed to the success of the play.

Mrs. Menon was one of the first to read the play and her comment was an inspiration in itself. The cast had many difficulties to overcome—Indian, miming, manner of walking and behaviour, and the gesticulation characteristic of Indian people. Moreover, V. S. Kolesayev, the art director, included dances. Though, it gave the actors a tougher time, it made the play more colourful and interesting. And here our numerous Indian friends came to the rescue.

Members of the Indian Embassy staff were frequently to be seen at rehearsals and they invited the actors to their homes. They showed them films about the life of the Indian people, taught them how to wear the sari, acquainted them with the rituals, etc.

Mrs. Menon also spent much time helping to make the production a success. She attended a number of rehearsal, advised the actors, and on the first night went behind the scenes to watch the actors being made up.

People connected with the arts

in India who visited Moscow also helped. Such assistance came from Mr. Humayan Kabir, the Minister of Scientific Research and Cultural Affairs, from a dancer, a musician, [and from other Indians.

Shortly before the premiere the actors received a gift from the Indian Embassy—Indian costumes for the leading parts.

The first performance has taken place of the first play ever to be written in Europe on one of the themes from the "Ramayana". These wonderful heroes from the ancient Indian epic have come to life on the Soviet stage.

DRY RED CHILLIES

Dry Red Chillies and ground Chillie powder at market price always available.

Garlic 25lb pocket at 6c lb. Also Africans' long handle brooms R. 2.50 per dozen

CASH WITH ORDER

Write to:

MAARMANS (Pty) Ltd,
Box 26, Phone 128,
BRITS. Transvaal.

DIRECT IMPORT FROM INDIA AND PAKISTAN

We have pleasure in announcing the arrival for the Xmas and New Year

LATEST SHIPMENT IN

Agarbattis, Caromboards, Plastic, Rolled Gold, Silver Bangles. Latest Jewellery & Hair Ornaments. Sequins, Diomonties & Trimmings Muradabadiwares & Fancy Goods

We specially cater for Hawkers and Traders

When Next In Town It Will Pay You To Visit

A. K. HOOSEN & SONS,
IMPORTERS—WHOLESALEERS

116 Queen St., (HOOSEN'S BLDGS) Durban

Write For Our Price List

BOOKS FOR SALE

The Bhagavadgita—Radhakrishnan	R1.—75
Eminent Americans—J. T. Sunderland	75c
Christian Missions—M. K. Gandhi	50c
Selected Letters I—M. K. Gandhi	30c
Towards New Education—M. K. Gandhi	23c
Public Finance And our Poverty—J. C. Kumarappa	25c
What Is Wrong With Indian Economic Life	
—D. V. K. R. V. Rao	30c
Christianity Its Economy And Way Of Life	
—J. C. Kumarappa	23c

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"
P. Bag. Durban, Natal.

fifty years ago...

March 1911

SLAVERY IN NATAL SOME UNPLEASANT FACTS

(From The Indian Opinion, March 18, 1911)

WRITING to the "Times of Natal", Mr. Polak on the 24th ulto., said:—

Sir,—There are many of us who know and agree with Mrs. Mayo's condemnation of the indenture system whether in Natal or elsewhere. It is a question of the ethical point of view. Your readers may be assured that the information in the possession of South Africa British Indian Committee is both full and well founded. On the question of the Protector's reports and their reassuring nature, it is exactly from these that much of the Committee's information is derived. For the rest they are as remarkable for what they conceal as for what they reveal.

The following letter appears in the "Natal Witness" from the pen of Mr. Polak:—

Sir—I trust that you will find room for enclosed reply to one or two statements made by you in your article of the 6th inst.

As you have said, the Indian Government has not acted precipitately. Natal and South Africa had ample warning of the proposed step. But Natal declined to accept the warning. The Indian Government have watched the manner in which European traders in this Province have deliberately sought to ruin their Indian competitors. They have observed that the suicide rate amongst indentured Indian is twice as high as amongst free Indians, and fourteen times as high as in India. They have seen how attempts have been made to deprive Indian children of higher education, and how only one-tenth of the Indian children of the Province receive any education, at all. They have read the report of the Natal Education Commission, and observed how its recommendation regarding Indian children have been completely ignored. They have likewise read the report of the Natal Indian Immigration Commission, who regarded Indian labourers, apparently, as money-making machines for European

employers. They have observed, too, the incidence of the £3 annual tax upon Indian males of 16 years, and upon females of 13 years and upwards, as the price of freedom in a British Colony and have noted how on the admission of several of the principal employers of Indian labour, the effect of the tax has been to break up families, and drive men to crime and women to immorality, and how in spite of these admissions, the late Natal Parliament refused to exempt women and even girls from payment of this impost upon their chastity. They have watched the increase of the Colonial-born population, and have remarked that no steps whatever were being taken to raise it from a condition of squalor to one of self-dependence and self-respect. In the circumstances, the Government of India and Indian and Anglo-Indian Press can hardly be convicted of "prejudice" against Natal, nor can the Home Press be accused of ignorance when they are faced with the serious effect upon Indian public opinion of what has transpired in this Province. And this altogether apart from the happenings in the Transvaal.

When I was recently in India, in the course of an interview with one of the high-functionaries there, I was particularly questioned as to the state of affairs in Natal, independently of the Transvaal. In view of all these things, the Government of India have also thought it inadvisable that there should be an "unrestricted increase of the Indian population." I may add here that the South African Indian community has for years agreed as to this inadvisability. It was their European fellow-colonists who systematically swamped the country with Indians, for their own mercenary purposes. I entirely demur to your suggestion that there is no reason why indentures should not be made terminable in India. You appear, sir, to regard the Indian labourers as chattels, and to suppose that they may be

thrown aside, like worn-out machines, when their contracts have expired, but you entirely ignore the point of view of the Indian labourers. They don't regard twelve shillings a month under all the restraints of indenture, minus fines and non-payments for a variety of trifles, legal or otherwise as fair compensation in a country like Natal for the work they perform, nor did such a munificent reward enter into the calculation of the Indian authorities when they permitted their wards to indenture to places outside India. Their object was to enable them to develop freely in their new homes after expiry of these indentures.

The report of the recent departmental committee on Indian immigration, presided over by Lord Sanderson, which dealt with Crown Colonies only, recommended that, as a first principle "emigration under indenture for private employers should be permitted only to such Colonies as offer opportunity to time-expired immigrants to settle in an independent capacity on the land." And the committee urged the total abandonment of indenture. Applied to Natal, it is evident that, apart from any other reasons the non-fulfilment

of the first condition would alone have sufficed to oblige the Indian Government to refuse to sanction further recruitment for this Province. But the South African Indian community object to the continuance of the system because of its servile nature and because the labourer is obliged, in the words of the committee, "to subject himself to more stringent control than that to which other citizens can be legally subordinated. So long as the coolie is with us, all Indians are liable to be legislated against such—vide the Transvaal.

In regard to the treatment of Indians in the sister Province, Natal cannot shirk her responsibility. If Natal chose to accept Union for its advantages, she cannot be permitted to escape from its concurrent unpleasantness, and Natal should not have closed her eyes whilst the Transvaal Indian population was being harried like a community of criminals. When Natal closes her labour reserves to the Transvaal, as she will now be bound to do, the Transvaal, too, will begin to feel the pinch and this fact has not, you may believe, escaped the attention of Lord Hardinge and his advisers.

Books For Sale

Sixty Years After (Natesan)	15c
Public Finance	20c
Eminent Americans	75c
Bapu's Letters To Ashram Sisters	
—By Kaka Kalelkar	25c
Gandhi Techniques in the Modern World	
—By Pyarelal	15c
Why Prohibition—J. C. Kumarappa	10c
My Dear Child—Gandhiji	38c
My Religion—Gandhiji	50c
Story Of The Bible—S. K. George	85c
Key to Health—Gandhi	15c
At the Feet of Bapu—Chandwala	85c
Preparation For Science—R. B. Gregg	25c
Bapu My Mother—Menubehn	15c
Nature Cure	20c
Diet and Diet Reform—Gandhiji	50c
Gleanings—Mira	15c
Selections from Gandhi—N. Bose	R1.00
Bhoodan Yajna	20c
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	20c
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	15c
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	25c

Obtainable From:

"Indian Opinion"

P. Bag, Durban, Natal.

ઓપિનિયન

Phone: Mount Edgecombe 30.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper

Price 4 Cents

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે અને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

*

ઉપર સાબર અને નિરાકાર
બંને એ કર્મ નથી કરતો છતાં
તે કતો છે. તે પ્રકટ પશુ છે
અને અપ્રકટ પશુ છે. તે અંતર્ય
એ અને પુલિયી પર છે.

પુસ્તક પટ્ટ મુ—અંક ૧૦

તા. ૧૭ માર્ચ, ૧૯૬૧.

પુસ્તક નંબર સેન્ટ. ૪

ફીનીકસ સેટલમેન્ટ અને ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદી કોમના સાંસ્કૃતિક જીવનમાં પૂ. ગાંધીજીએ સ્થાપેલી ફીનીકસ સેટલમેન્ટ અને ઇન્ડિયન ઓપિનિયનને શો કાળો આપ્યો છે તે તો સૌ બહુતા હશે. ૧૯૦૩માં પૂણ્ય બાપુજીએ ઇન્ડિયન ઓપિનિયનની સ્થાપના કરી હતી, અને એજ ઇન્ડિયન ઓપિનિયન દ્વારા બાપુજીએ હિંદી કોમને બહુત કરી હતી. તે પહેલાં દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદી કોમની ગણતરી નહિ જેવીજ હતી. દક્ષિણ આફ્રિકામાં પૂણ્ય બાપુજી આવ્યા અને એક નવા યુગની શરૂઆત થઈ. તે પહેલાં ગણનાપાત્ર એવું કશું બન્યું નહિ. પૂ. બાપુજી આવતા હિંદી કોમમાં એક નવો જોરસો આવ્યો જે સુવર્ણકિરિ ઇતિહાસના પાને લખાશે.

રંમદેપનો પ્રશ્ન ઉપર તેઓ જરૂરી ચર્ચા કરશે.

વડા પ્રધાનોની સભામાંથી એવા સત્તાયુક્ત સમાચારો મળ્યાં છે કે બ્રિટિશ વડા પ્રધાન મી. ડેરવેડ મેન્-શીલન ખૂબજ તનતોડ મહેનત કરી રહ્યાં છે અને તેઓ ઇચ્છે છે કે દક્ષિણ આફ્રિકા કોમનવેલ્થમાં રહે. મી. મેકમીલને એક એવો ખરડો તૈયાર કર્યો છે જેનાથી દક્ષિણ આફ્રિકા કોમનવેલ્થમાં રહી શકે. પરંતુ એજ ખરડામાં એવું પણ છે કે ખીજા કોમનવેલ્થ રાષ્ટ્રોનો દક્ષિણ આફ્રિકાના રંમદેપની નીતિ તરફના વિરોધનું પણ નોંધ લેવું. એનો અર્થ એ કે ખીજા રાષ્ટ્રો દક્ષિણ આફ્રિકાની રંમદેપની નીતિનો વિરોધ કરે છે છતાં દક્ષિણ આફ્રિકાને કોમનવેલ્થમાં રહેવા દેવા માટે એનો વિરોધ નોંધાવી, રહેવા દેવો.

પૂ. બાપુજી આ દેશમાંથી રવાના થયા ત્યાં સુધીમાં તો આખા દક્ષિણ આફ્રિકામાં નવો જમાનો ભેસી ગયો, અને તે કાળનો આખો પરા જો ઠીકઠી જુઓને જઈ શકતો હોય, તો તે પૂ. બાપુજીને બાજે જાય છે.

સંસ્થાની દેખભાર સંભાળી. વખત જતાં લોકો અર્થ સંચયમાં પડ્યાં અને પૂ. બાપુજીને બહુવા લાગ્યા. પૂ. બાપુજીની પવિત્ર જીમિ શીનીકસ સેટલમેન્ટને લોકો બહુવા લાગ્યા. પૂ. બાપુજીએ જો સંસ્થા હિંદી જનતા માટે સ્થાપી, તે હિંદી જનતા બહુવા લાગી. અર્થિક, સામ અને ગ્રેમ જે ત્રીવેણી-સંમનોને ગ્રેમ શીનીકસમાં થયો એ લોકો બહુ વખા. શ્રી મણીલાલ ગાંધીના સ્વર્ગવાસ પછી શ્રી સુશીલાબેન ગાંધી શીનીકસનો દેખભાર કરવા લાગ્યા. આર્થિક યુરેલી વધવા માંડી, અનેક અપીલો અને જનતા પાસે કરી—પરંતુ સહાય કરનારા ઘણાજ થોડા મળ્યાં અને પ્રમાણ માં ટીકા કરનારા ઘણા મળ્યાં. એ ટીકા હોડી પૂ. બાપુજીના સેટલમેન્ટ એટલે કે જનતાના સેટલમેન્ટ તરફ સમરૂપિયી બધા જુએ અને આર્થિક મદદ કરે એમ અને ઇચ્છીએ છીએ.

આખો યુગ પસરી નાંખવા જેવી મોટી સિદ્ધિ પૂ. બાપુજીએ શી રીતે મેળવી તે માટે તેમણે કયા સાધનો યોજ્યા? આ વિચારતાં ઠાપ પશુ બકિતએ કબજ કરવું પડે છે કે, તેને મારેના સાધન તરીકે પૂ. બાપુજીએ અનેક સંસ્થાઓ સ્થાપી તે વડે કામ લીધું હતું, એટલે નવ યુગ પ્રવર્તનનું એવ એ સંસ્થાઓને બાજે જાય છે, અને આવી બાગવવાન સંસ્થાઓમાં શીનીકસ સંસ્થા અને તેનું છાત્ર ઇન્ડિયન ઓપિનિયનની પણ મહત્ત્વની થાય છે. ભારતમાં 'નવજીવન' સંસ્થા એક અપ્રમુખ સંસ્થા છે. આપણી હિંદી જનતાનું સહજાગ્ય છે કે, મારે મોટી આસમાની સુલતાનીથી જરૂર એવા પટ વરસ જેવડો હાંમે આજો પીતતાં છતાં આ શીનીકસ સંસ્થા તરફો છાંપડો સહી કામચ રહી છે, અને આ આચાર્યના યુગમાં તે ઇન્ડિયન ઓપિનિયન દ્વારા અર્થિકાનો સંદેશો બધાને પહેંચાડે છે.

(ભાષાકાવ્ય મદદ શ્રી મનમોહન દેસાઈના લેખમાંથી.)

આ વિચારમાંથી નવજીવન-સંસ્થાનો જન્મ ૧૯૧૯માં 'નવજીવન' નામે સાપ્તાહિક પત્રના રૂપે થયો. પૂ. બાપુજી ને આજેજ વિચાર ઇન્ડિયન ઓપિનિયન માટે હતો. જ્યાં સુધી પૂ. બાપુજી આ દેશમાં રહ્યાં ત્યાં સુધી બહુ ઠીક ચાલ્યું. પૂ. બાપુજી પછી તેમના યુગ સ્વ મણીલાલ ગાંધીએ જો

દક્ષિણ આફ્રિકાનો પ્રશ્ન તંગ સ્થિતિએ પહોંચ્યો છે

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન એક પ્રકાશન સંસ્થા છે, અમુક તાલ અને સિદ્ધાંતોને પકડીને તેને ચાલવું પડે છે. મને તેવું લખવું એ ઇન્ડિયન ઓપિનિયનને પરવડે એમ નથી. લોકોને રસપ્રદ લેખો લખવું છે. ઇન્ડિયન ઓપિનિયન મર્યાદામાં રહીને અને એટલા રસપ્રદ લેખો આપે છે. જે વાચકોને મારી તારી—અને સમાજની અંદર જનતાં આડા વ્યવહારના રસપ્રદ મનાતા બનાવેના લેખો લખવું તે તો ઇન્ડિયન ઓપિનિયનથી આપી શકાય એમ નથી. ઇન્ડિયન ઓપિનિયનનું કામ નિંદા

મંગળવાર : એમ નથી. કોમનવેલ્થના વડા પ્રધાને દક્ષિણ આફ્રિકાનો પ્રશ્ન ચર્ચામાં ચર્ચામાં આખો સ્વિસ પસાર કર્યો, પરંતુ કંઈ જ નહીં થયું નથી, વાતાવરણ તંગ બન્યું છે. મી. ડેરવેડ મેકમીલન ચાંતિ થી દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રશ્નો નીવેડો લાવવા તનતોડ પ્રયત્ન કરી રહ્યાં છે. પરંતુ અમુક વડા પ્રધાનો અમુક આપે

કે. ફરવુઅર્ડે આ ખરડાના અમુક શબ્દો યુએના વિરોધ નોંધાવ્યો હતો. આખી સભા દરમ્યાન ડો. ફરવુઅર્ડે એકજ નીતિ રાખી છે કે દક્ષિણ આફ્રિકાને કોમનવેલ્થમાં બિન ચરતે રાખવું.

આ સત્તાયુક્ત સમાચાર એવું પણ જણાવે છે કે ઇલાવદાપણની અને રંમદેપની નીતિનો સખત વિરોધ મેનડા, હિંદુસ્તાન, પાકિસ્તાન, સીલોન, ખાના, મલાયા અને નાઇજીરીયા તરફથી થયો હતો. આ રાષ્ટ્રોના અમુક નેતાઓએ રપટ શબ્દોમાં કહી પણ દીધું કે ને રાષ્ટ્ર ઇલાવદાપણની અને રંમદેપની નીતિ અખત્યાર કરે તેને માટે કોમનવેલ્થમાં જગ્યા નથી.

પરંતુ બ્રિટન, ઓસ્ટ્રેલીયા અને ન્યુઝીલેન્ડ રંમદેપની નીતિનો વિરોધ કરવા છતાં એમ ઇચ્છે છે કે દક્ષિણ આફ્રિકા કોમનવેલ્થમાં રહે.

આમ વાતાવરણ તંગ બન્યું છે, અને આને એનો નીવેડો આપે એમ લાગે છે. કહાય એ મંત્રણાઓ લખાઈ પણ ખરી. પરંતુ આને જે ચર્ચાઓ થશે તે આ પ્રશ્ન ઉપર પ્રકાશ પાડશે એમ લાગે છે.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૧૭ માર્ચ, ૧૯૬૧.

અપાર્થિંડ અને કોમનવેલ્થ

ન્યારે દક્ષિણ આફ્રિકાને કોમનવેલ્થમાંથી બહાર ખેંચી લઇ જવાની અચાનક જાહેરાત ડો. ફરુઅડે કરી, ત્યારે એમ ચોક્કસ જણાવું હતું કે દક્ષિણ આફ્રિકા, કોમનવેલ્થના સભ્ય તરીકે ચાલું રહેશે; પરંતુ તે પહેલાં આ અચલેખ લખાયો હતો.

અચલેખ લખાય તે પહેલાં દક્ષિણ આફ્રિકા કોમનવેલ્થ માં રહેશે કે નહિ તેનો કંઈ ઉલ્લેખ થયો નથી, પરંતુ એવું લાગે છે કે કોમનવેલ્થના સભ્ય તરીકે તેને રહેવા દેશે. દક્ષિણ આફ્રિકાના સભ્યપદનો સવાલ સિદ્ધાંતનો સવાલ નથી, પરંતુ એમ જેમ આગળ કહી ગયા તેમ આંતરરાષ્ટ્રિય અર્થશાસ્ત્ર નો અને વિદેશી મુદ્દી રોકાણનો સવાલ છે. આ ‘ગૂંચવણ’ અર્થ પ્રસંગે એવું જણાય છે કે—આ અઠવાડિયાના પ્રથમ ત્રણ દિવસો મુદ્દી લેન્ડરટ હાઉસમાં જે મંત્રણાઓ થઈ હતી, તેમાં ઘણીયે લેવડદેવડની વાતો થઈ હતી—અને હાલ એ ઉપરથી એમ લાગે છે કે ખ્રિસ્તના મનમાં બિન-ગોરાઓની સલામતીનો સવાલ એટલો નથી, જેટલો પોતાના મુદ્દી રોકાણની તેને પડી છે. એ ચોખ્ખું જણાય આવે છે કે ખ્રિસ્તના હાથમાં કોમનવેલ્થ રાષ્ટ્રોના અર્થ-શાસ્ત્રનો પ્રશ્ન છે, એથી તે પોતાની શરતો જાહેર કરી શકે છે.

એફ્રી-એશિયન સભ્યો, જેઓને દક્ષિણ આફ્રિકાની ઇલાયદા-પણાની અને રંગદેવની નીતિ અડચણકર્તા છે, તેઓ દોરીના પાતળા ઠાગે રહી ખેંચતાણુ કરી રહ્યાં હોય એમ લાગે છે, એથી તેઓ પોતાના સિદ્ધાંત ઉપર મક્કમતાથી ઉભા રહી શક્યા નથી. તેઓની પઢવી એટલી નબળી છે કે દક્ષિણ આફ્રિકાના વડા પ્રધાન દરેક બાબતમાં મક્કમ રહી શક્યા છે. ‘કોઇએ એમ ધાણું’ હશે કે ડો. ફરુઅડે એક દીન તરીકે વડા પ્રધાનોની અધીવેશનમાં બંધ છે, પરંતુ એથી ઉલ્ટી પરિસ્થિતિ જણાય છે. ડો. ફરુઅડે ઘણીયે-વાર એમ કહ્યું કે તેઓ શરતી સભ્યપદ સ્વીકારે તેના કરતાં જંદનો રાહ (એકલા જવાનો) પસંદ કરશે, જે બતાવે છે કે તેઓ સોદો કરવામાં ફાયદાકારક સ્થિતિએ ઉભા છે. આ બતાવે છે કે એફ્રી-એશિયન દેશો આર્થિક રીતે કંગાલ છે યા તો તેઓને પોતાના માનની પડી નથી. ગોરાઓ કાળા માનવો કરતાં ઉચ્ચ છે, અને એથી તેઓ કાળા માનવોના શેઠ છે, એ તર્કમાંથી ‘અપાર્થિંડ’નો જન્મ થયો છે. કોમનવેલ્થના બિન-ગોરા સભ્યો એ એક પ્રમાણિક રહતો કાઢ્યો છે, તે એ કે તેઓ રંગદેવ અને ઇલાયદાપણાની નીતિનો સખત વિરોધ કરે છે અને અસુક શરતે તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકાને કોમનવેલ્થના સભ્ય તરીકે રહેવા દેશે, અને એ શરતો બધાનેજ લાગુ પડશે.

હાલનો એવુંજ લાગે છે કે દક્ષિણ આફ્રિકા બિન-ગોરાઓની લાગણી અને માનને આંતરરાષ્ટ્રીય સભાઓમાં ગમે તેમ તુમ્કારી શકે છે, દક્ષિણ આફ્રિકાએ યુનાઇટેડ નેશન્સના ‘હુમન રાઇટ્સ ડેકલેરેશન’ ઉપર સહી કરવાના ધાડી, આ સિવાય ‘ઇન્ટરનેશનલ લેબર ઓર્ગનાઇઝેશન’ના નિયમો સાથે પણ તે પૂરી રીતે સંમત નથી, કારણ કે તેની મનુર-નીતિ સંસ્કૃતિવાળા બીજા ગોરા દેશોની મનુર-નીતિ સાથે અથડામણમાં છે. ‘યુનેસ્કો’માંથી પણ આ દેશ બહાર નીકળી ચુક્યો છે, કેમકે ‘યુનેસ્કો’ બિન-ગોરાઓના હક્ક માટે લડે છે. જેમ હીટલરે યુરોપના દેશો છીનવી લીધા તેમ દક્ષિણ આફ્રિકા પણ સાઉથ વેસ્ટ આફ્રિકા છીનવી લઈ પોતાની

પાપ્વાને ગોલ્ડ રમવાની છુટ

શ્રી વર્શકર પાપ્વા શીવયુલામ જેઓ દક્ષિણ આફ્રિકાના સારા ગોલ્ડ ખેલાડી છે, અને જેઓ ‘ડચ ઝોપન’ ના ચેમ્પીયન છે, તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકાની ચેમ્પીયનશીપમાં ભાગ લેશે. આ ચેમ્પીયનશીપ ઇસ્ટલંડનમાં રમાશે. દક્ષિણ આફ્રિકાના ગોલ્ડ યુનીયને પાપ્વાને કહ્યું હતું કે તેઓ જે સરકાર તરફથી પરવાનગી મેળવશે તો તેઓ ચેમ્પીયનશીપમાં રમી શકશે. વખત ધલોલ થોડો હોવાથી પાપ્વાની સહારે ઇસ્ટલંડના એમ. પી. અને બધુતિતા ક્રિકેટ ખેલાડી ક્લાઇવ ફાન રાઇનરીક આબ્યા. ‘પૂખ ખટખટ કરી તેઓ મીનીસ્ટર એફ ઇન્ટરીયર પાસેથી પરવાનગી મેળવી શક્યા.

પાપ્વાને પરવાનગી આપતા મીનીસ્ટર ‘એફ ઇન્ટરીયર સેનેટર યાન ડી ક્લેક’ કહ્યું કે પાપ્વાની પરવાનગી એક અપવાદ છે, અને એને પ્રમાણુ છુટ મનાવ એવો દાખલો સમજવો નહિ. સામાન્ય ઉપદેશ-ગાંધીજી કશું છૂપી રીતે ન કરો, ને કરો તે છેલ્લેક કરો. એકેક વહેવારમાં અધિશુદ્ધ વર્તન રાખો. જીવન સંપત્તી ને નિર્મળ રાખો. કોઈ વાતથી ન ડરતાં-નિર્ભય રહી દુખળા વિલાંભો બંધુઓના બચાવમાં તપ્પર રહો અને રમખાણ ધાપ ત્યારે પોતાના જીવને બેગે અધિ-સહ વર્તનથી તેમને સમાવવા તદ્દયાર રહો. (તાં જ ક. ૧૦).

વડોદરામાં ૧ કરોડના ખર્ચે ૬૦૦ બિંહાનાવાળી હોસ્પીટલ બંધાશે

વડોદરા: ગુજરાતમાં વડોદરા ખાતે સામાન્ય નામરિકને એક ટ્રોટીની તબીબી સલાહ અને સારવાર મળે એવી જેમ વાઇ દાયકા પહેલાં કે. શ્રીમંત મહારાજ અચાજરાવે કરી હતી પરંતુ ‘શુભપૂર્વ’ વડોદરા રાજ્યનું યુગ્મ સાથે વિલીની-કરણુ થયા પછી તેમજ અપા જે માસ માં તુલન ગુજરાતની નવરચના થયા પછી સાધારણુ શ્રીનું ધોરણુ હોવા છતાં શ્રી સમાજ હોસ્પીટલમાં અધ્ય અને દક્ષિણ ગુજરાતના પુણે-પુણેથી સેક્રેટરી દર્દીઓનો પ્રવાહ ચાલુ રહ્યો છે ને હોસ્પીટલની અવ્યારની વ્યવસ્થા આ પસારાને પહોંચી વળે તેમ નહિ હોવાથી ગુજરાત સરકાર શ્રી સમાજ હોસ્પીટલને વિકસાવવા માટે આશરે રૂ. ૧ કરોડ જેટલી રકમની જોગવાઈ કરવાની વિચારણા કરી રહી હોવાના સમાચાર ડેટલાક ઉચ્ચ કક્ષાના વર્તુળો માંથી જાણવા મળે છે.

સમાજ હોસ્પીટલમાં હાલમાં પાંચસો જેટલા ખાટલાની વ્યવસ્થા છે ન્યારે દર્દીઓનો ધંધારો આ દવાખાનામાં એટલો બધો રહે છે કે તેમને ખાટલા

સિવાય દવાખાનામાં દાખલ થવું પડે છે અને નાંચે મુખાવું રહે છે તેમજ હાલના જે વોર્ડ્સ છે તેમાં વધુ ખાટલા મુકી શકાય તેવી શક્યતા નથી.

સ્વતંત્ર હોસ્પીટલ રચાશે

આ દરેક માખત બધાને એજ વિસ્તારમાં મેડીકલ કોલેજની નજીકમાં એક સ્વતંત્ર છોસો ખાટલાવાળું હોસ્પીટલ બંધાવવાનું સરકાર વિચારતી હોવાનું જાણવા મળે છે કે જેને પરિ-જ્યાએ આવતા ૫૦ વર્ષની અંદર વડોદરા શહેરની વસ્તીમાં અગ્રે-તેટલો વધારો થશે તો પશુ દર્દીઓને દવા-ખાનામાં દાખલ થવા માટે કે દાખલ કરવા માટે સુકોલ નહિ બને.

સરકારની આ યોજના પ્રમાણે પ્લાન-એસ્ટીમેટ વિગેરે પણ તૈયાર થઈ રહ્યા છે, અને આ નવા હોસ્પીટલ માટે સમાજ હોસ્પીટલ તેમજ મેડીકલ કોલેજની નજીકમાં જ જોગવાઈ આજિન્ડા નામથી જોળખાતી જગ્યા, ઉપરાંત એની નજીક ખીલ જગ્યા સંપાદન કરવાની વિચારણા ચાલી રહી છે.

અધોર નીતિઓ ત્યાં ઠોકી બેસાડી છે. હવે એવો પ્રસંગ આવ્યો છે, ન્યારે કોમનવેલ્થ પોતાને છુટણુ પડી દક્ષિણ આફ્રિકાને માન્ય એવો ખરડો ઘડવા તદ્દયાર બની છે. ખરી રીતે એથી ઉલ્ટુંજ થવું જોઈએ.

મુનિશ્રી સંતબાલજનો પ્રવચનોનો સાર

આત્માની નિત્યતા

આપણા મહાપુરુષો ને એક સુંદર વારસો યાદી મળ્યા છે તે પૈકી એને આપણે મિલકત કહીએ છીએ તે થોડો આનંદ આપે છે ખરી પણ તે નાશવંત છે. પરંતુ જે વારસો કાપથી આનંદ આપે છે તે ચેતન તરવ છે. એ આત્મ તત્ત્વની ઝોળખાણ કરવી એ યાત્રાજીવનનો હેતુ છે.

મનના વેગો વ્યાપા નથી હોતા ત્યાં સુધી સાધના અધૂરી રહે છે. જેમ કુવ કાંટાને આપણે હાથથી પકડીને તેને ધારીએ તે દિશામાં રાખી યજીએ છીએ પણ જેને જીને છોડી દઈએ તે ટુરત ઉતાર દિશા તરફ ફરી જાય છે. આનું કારણ તેની ઉપર મેનનેટ નામની પાટ લગાડેલી હોય છે. એ મેનનેટને દુર કરીએ તો કાંટાને ધારીએ ત્યાં રાખી યજીએ. આવીજ આપણા મનની સ્થિતિ છે. કાપાંચો (દિવો) રૂપી મેનનેટ દુર ન કરીએ ત્યાં સુધી પ્રયત્ન કરવા છતાં ધારેલે સ્થળે પહોંચી યજીએ નહીં.

આપણે જે વસ્તુ મેળવવા ઇચ્છીએ છીએ તે આપણી પાસેજ છે. પુરુષાર્થ કરવાથી તે મળી શકે છે. પરંતુ આપણે બહાર શોધવા અને મેળવવા પ્રયત્ન કરીએ છીએ. બહારની દેખાતી વસ્તુનો ઠોષ દિવસ અંત આવતો નથી એટલે કહ્યું:—ક્રમ્હા પોતે અનંત નથી, પરંતુ ક્રમ્હા પોતે અનંતની છે. અંતવાળી વસ્તુઓની ક્રમ્હા ઇચ્છાને થતી નથી. સ્નેહીઓ, સંબંધીઓ, પત્નિ દેશત વધુ નાશવંત છે પણ કલેશોને જેમ પોતાના મોઢામાંથી લાળ કાઢીને પછી એ જાળમાં અટવાયાં કરે છે તેમ આપણે પણ જાળો બિલાવીને અહંતા મથતામાં અટવાયાં કરીએ છીએ.

આના નિવારણ માટે રોજ કંઈક

[અમે વરસે ચોલચેલા પુર્વપશુ પર્વ વ્યાખ્યાનમાળામાં મુનિશ્રી સંતબાલજીએ આપેલાં પ્રવચનોનો સાર લખીને ઉપયોગી થશે એમ માની અહીં આપ્યો છે.]

ચિંતન કરીએ. આત્માની સમીપ જઈને સુદિઓ અને દોષોને તપાસીએ. સૌ જીવ પોત પોતાના કવળ ગાની (આત્મગાની) છેજ. બીજાને આપણી સુદિઓ બંધ ન દેખાય પણ આપણે તેને આપણી સુદિઓ બંધ નેક યજીએ. દોષો દુર કરવાનો પરમ પુરુષાર્થ આત્મ શીલ આદરીએ. આત્માની નિત્યતા અને શરીરની અનિત્યતાનો સાર સમજી એ તો બેટો પાર થઈ જાય. સાર જ છે કે:

ગાની ગાન દશાનો દોર કહી મુકે નહીં રે.

કર્મનું તત્ત્વજ્ઞાન

આ જન્મમાં જીવ માત્રની ઠોષ તાલાવેલી હોય તો તે સુખ આપનાર તત્ત્વને મેળવવાની છે. એ તત્ત્વનું નામ ઠોષ ચેતન કહે છે, ઠોષ આત્મા કહે છે, ઠોષ ઇશ્વર કહે છે, ઠોષ પશુ એ છે ક્યાં તે કહે છે, એ ક્યાંય બહાર નથી પણ તારી અંદર છે. તું તારી જાતને ઝાળખ એટલે મળી જશે.

એક સલાહ એ ઉભો થાય છે કે જન્મતા જીવો ને સંકટો વેડી રહ્યા છે, તે ક્રમ્હા કારણથી! આ ઉકેલ માટે ને લોહો ઇશ્વરને કતાં દત્તા માને છે તેઓ તેને ઇચ્છે જાય છે, અને દુઃખો સહન કરવાની શક્તિ મેળવે છે, ને લોહો ઇશ્વરને નિયુક્ત માને છે ને કર્મના કાનુને માને છે તેઓ દુઃખોથી બચીને સુક્રમ્હો તરફ પ્રેરાય છે.

કર્મના સ્વરૂપને સમજવા માટે એના બે ભાગ પાડીશું. એક ક્રમ્હા કર્મ (બાહ્ય કર્મ) બીજું બાવ કર્મ (આંતરિક કર્મ) જન્મતમાં મુખ્ય બે

તરવો છે. જીવ અને અજીવ એમાંથી સંસાર ઉભો થાય છે પણ એક ત્રીજા તત્ત્વનો સ્વીકાર કરવો પડે છે ને દષ્ટા થઈને આ વધુ જોવા કરે છે. દા.ત. જે વસ્તુઓ પડેલી છે તેમાંથી આપણી આંખનું ખેંચાય કંઈ વસ્તુ તરફ જાય છે! શા માટે મનોહર વસ્તુને ખેંચી? તો એ સ્વરૂપ ઠોડું! ચેતનનું સ્વરૂપ હોત તો સાચાં બે ચેતનવાળી વસ્તુ પડેલી છે તેમાંથી એક ઉપર ખેંચાય કેમ થયું! એટલે માનવું પડે છે કે ત્રીજી કોષક તત્ત્વ છે ખરું.

એક યુવાન ઓનું નવન થય પડ્યું છે. એને જોઈને એક વૈરાગી દેહની નશ્વરતાનો વિચાર કરે છે. ગૌરામને દદ કરે છે. એક કામી પુરુષ તેની સુંદરતા જોઈને કામ વાસના પ્રદીપ્ત કરે છે અને એક કુતરું તેના મસિના સોવામાં આસકત બને છે. એકજ પાત્ર, એકજ વસ્તુ એકજ દ્રવ્ય છતાં ત્રણુની દ્રષ્ટિ જુદી એક વ્યક્તિ એજ પાત્રને જોઈને બંધાય છે. બીજી વ્યક્તિ એજ પાત્રને જોઈને મુક્ત થાય છે. એક બોધ મેળવે છે બીજો બંધ મેળવે છે. આ ત્રીજા તત્ત્વને સમજ લઈશું તો કર્મનું તત્ત્વજ્ઞાન સમજવામાં સહેલું પડશે.

ચેતન ધારે તો નિમ્મતિ પેદા કરી શકે છે અને ધારે તો સુક્રમ્હા પણ પેદા કરી શકે છે. બાવ કર્મનો વધારેમાં વધારે સંબંધ ચેતન સાથે છે અને ક્રમ્હા કર્મનો વધારે સંબંધ (શરીર) બહુ તરફ છે. માણસ કર્મ કર્મો સિવાય એક હાથ પણ જીવી શકતો નથી. એટલે કહ્યું અનાસકત બાવે કર્મ કર્મો કર. છોડવા જેવી ઠોષ વસ્તુ હોય તો તે રામ અને દેવ છે.

પેટલાંક કર્મો એવાં હોય છે કે જેની તાત્કાલીક અસર થતી નથી કદાચ આખો જન્મ પણ નીકળી જાય. એટલે ધણીવાર લાગે છે કે અમુક વ્યક્તિ આટલાં કુર કર્મ કરે છે. છતાં તે તો સાહેબી જોખવે છે, આનું કારણ તેનાં કર્મ દંકાણેમાં પડ્યાં છે. પણ કર્મનો કાનુન અમે તેવા મહાપુરુષને પણ મુક્ત કરી શકતો નથી કર્મની અસરો જેમ સ્વેચ્છ શરીરમાં થાય છે તેમ સુક્રમ્હા શરીરમાં પણ થાય છે. એ વિશે ધણું વિજ્ઞાન શોધાયું છે. કોઈ માતા બાળકને ધવરાવે છે તો બાળક મરી ગયાના દાખલા પણ મળે છે. વિદ્યુત ચઘેરાઓ દેખાય છે તેનું કારણ મનની જુદી જુદી વૃત્તિઓ ચઘેરા ઉપર પ્રતિબિંબ પાડે છે.

વ્યક્તિમત કર્મોનાં પરિણામ આવે છે તેમ સમાજમત કર્મોનાં પરિણામ પણ આવે છે. ધરતીકંપ, રોગચાળો, કુદ્દસો, દુકાળ એ બધાં સાયુદ્ધિક કર્મોનાં પરિણામ છે.

માણસ નિમિત્તને હોય આપે છે. પણ ખરી રીતે તો પોતાના કર્મનો પડછાયો જ સાચી વ્યક્તિમાં પ્રતિબિંબ રૂપે દેખાય છે. એક સિંહ પાણીમાં પડછાયો જુવે છે. તેને દુરમન માની કોયે બરાય છે. ખૂબ યુરકે છે. સામે જેવાજ હાવભાવ મળે છે એટલે અજાણને મારવા પાણીમાં હલકા મારે છે. આવુંજ આપણું છે. આ જન્મતમાં દુઃખ દેવાણું ઠોષ છેજ નહીં પણ તું તારી જાતને જ દુઃખ ઉભાં કરે છે એ બધાં તો નિમિત્ત છે. ઉપાદાન (મુળકારણ) તો તમારામાં પડ્યું છે તેને શુદ્ધ કરો. અમે તેવાં ખરાબ નિમિત્તોમાં પણ જીવે તમારું મુખ્ય કારણ (ઉપાદાન) પવિત્ર હશે તો તમને કાંઈ અસર થશે નહીં. 'જે કર્મો શુરા તે ધર્મો શુરા.'—(અધુર)

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યોરન્સ કુ. લીમીટેડ

ઇન્ડિયાની મુખ્ય કંપની

અમે વહીવટ કરીએ છીએ:—

આમ, દરીયાઇ, અવસ્થાંતર, મોટર, માલ, ચોરી, ઘર કુટુંબ, ઘર આલીકી (સાથે) અકસ્માત વિ.

સાઉથ આફ્રિકાની અંદર મુખ્ય અમલદારો

બલભાઈ રૂસ્તમજી એન્ડ સન,

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ, હરબન.

ફોન : હરબન ૨૫૮૪૫, ૨૫૫૧૩, ૨૬૮૪૪.

તમને ખબર છે

- કે ન્યુ ઇન્ડિયા, ઇન્ડિયાની સૌથી મોટી વીમા કંપની છે.
- કે ન્યુ ઇન્ડિયા ની શાખાઓ ૪૫ દેશોમાં છે.
- કે ન્યુ ઇન્ડિયા ની ૬૫ શાખાઓ ડેવળ હોંદમાં જ છે.
- કે ન્યુ ઇન્ડિયા : આમ, દરીયાઇ અને અકસ્માત ઉપર ૬૦,૦૦,૦૦૦ પાઉંડ પ્રોમીસમ લેગી કરે છે.

સહિસલામતી અને તાત્કાલિક સેવા માટે

ન્યુ ઇન્ડિયા

સાથે વીમો ઉતારાવો.

વિવિધ વર્તમાન

લંદનના બજારમાંથી

હુંડાએલા હીરા

લંડનના જ્વેરી બજારમાં હીરા વેચવાર એક મોટી પ્રખ્યાત જ્વેરીની દુકાન છે; જેમાં લાખો પાઉંડના હીરા રહે છે. હીરાથી ઝમઝમીત આ દુકાન માં કોઈ ઉસ્તાદ હાવગીરો ધુસી ગયા અને બે લાખ પાઉંડની કોમતના લમબમ ૭૫ હબર હીરા ઉપાડી હું યદ ખ્યા. લંડનમાં હીરાની આવી મોટી મોરી યા હુંદ પહેલી જ હોઇ પોલીસ બનાં વીમાની મથકો અને સ્ટીમર ૦૦હદારની મોઢીઓ ખુંદી રહેલ છે.

સતત ૮૦ કલાક સાયકલ પર

સીઆપેર ખાતે આર. સાયુકમાર નામના ૨૫ વર્ષના એક હીંદી યુવકે સતત ૮૦ કલાક સુધી સાયકલ ચલાવીને વિશ્વિક્રમ મેળાવ્યો છે. આ સમય દરમિયાન તેણે સાયકલ પરથી ઉતર્યો વીના ચાલતી સાયકલે જ સ્નાનવીધિ વગેરે પણ પતાવી હતી. આમ ૮૦ કલાક સતત સાયકલ ચલાવ્યા છતાં તે રહેજ પશુ શ્રમિત જણાતો ન હતો. આ સાયકલવારને લોહાની મેટનીએ યુષ્કદાર અને બેટસોમાદોથી નવાજ તેનું બહુમાન કયું હતું.

લુગાન્ડાનું ડેલીવેશન

લુગાન્ડાની કચાકા સરકારના બે પ્રતિનિધિઓ લંડન જવા માટે જીન્ટેબે થી વીમાનમાં વિદાય થઇ મયા છે. તેઓ લાં જીને, લુગાન્ડાએ લુગાન્ડાઈ અલમ પડી સ્વતંત્ર ચલાવેને ને નિર્ણય કર્યો છે અને તે અંગેની ને જાહેરાત પણ કરી દીધી છે તે બાબતમાં તેમ લુગાન્ડાની હાલની પરિસ્થિતિ બાબત માં સ્વિટ્ઝીય પ્રબલને જાણ કરશે. આ ડેલીવેશન પ્રોટોકોલમાં એકાદ પખવાડીયું રોકાઈને બધે દેરી પ્રચાર કામ કરશે.

કેનીયાને મકાઈની ભેટ

નેરોબીમાં સત્તાવારપણે જાહેર થયું છે કે મકાઈની રચાવિક અછતને પરોંચી વળવા અમેરીકા એક લાખ ગુણી મકાઈ મક્ત મોકલી રહ્યું છે. આ મકાઈ તે અમેરીકન પ્રબ્લ તરફથી કેનીયાની જનતાને ભેટ છે.

આ મકાઈ મેખ્યાસા સુધી મક્ત પરોંચાડવામાં આવશે. અન્ને ઉતારવાનો તથા એછતાં રચણેએ પરોંચાડવાનો ખચ કેનીયા સરકાર મેખવશે.

આ મકાઈ વેચી નહીં ચકામ, કે અદલાખદલી નહીં કરી ચકામ. આ મકાઈ જ્વરવાળા પ્રદેશોમાં મક્ત વહેંચવાની રહેશે.

મદદની અપીલનો તુર્ક જવાબ વાળવા બદલ કેનીયાના ખેડીવાદી પ્રધાન મી. જુક્સ મેન્ડેન્ગીએ અમેરીકા ના સરકારની પ્રચંસા કરી છે.

કવિવર ટાગોરનું નેધર-લેન્ડમાં બહુમાન કરવા

વિશ્વવિખ્યાત કવિવર રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની ૧૦૦મી જન્મ શતાબ્દી જે માસની ૮મી તારીખે હોઇ તેની બંબ ઉજવણી કરવા બધે બારે તર્ધવારીએ થઇ રહેલ આ વિખ્યાત કવિવરનું આ પ્રસંગે બહુમાન કરવા માટે નેધર-લેન્ડમાં રેજ ખાતે પણ એક વમદાર કમીટી નીમવામાં આવી છે જેનું નામ રાખવામાં આવ્યું છે નેધરલેન્ડ ટાગોર કમીટી.

હુનીયાના ૪ શોષક નેતાઓ

શ્રીલકામાં વાયકાઉન્ટ મોન્ટ ગોમરીએ હમણાં એક નવું પુસ્તક લખી બહાર પાડ્યું છે. પુસ્તકનું નામ છે-ધી પાય ડુ લીગરશીપ-નેતવને પંથે, તેમાં તે જણાવે છે કે આજે હયા યરના ચાર જ માણસો છે જે હુનીયાના એષ નેતાઓ ગણી શકાય. અને તે છે દ્વોલ, નહેરુ, ડીડા અને માચોત્સે ઝુંમ.

અમેરીકાએ આફ્રિકામાં લેવા માટેલો રસ

અમેરીકાના નવા પ્રમુખ કનેડીએ એશીયા, આફ્રિકા અને મધ્ય પૂર્વની બાબતમાં ખાસ રસ લાખવવા માંગ્યો છે. એશીયા, આફ્રિકા અને મધ્ય પૂર્વના પછાત દેશોની પ્રખતિ માટે મોટી લોનો આપવાની પણ તેમણે ચોખ્ખા કરી છે. આફ્રિકા માટે તેમણે આફ્રિકન એફેસ ખાતાના મદદનીશ મંત્રી તરીકે મી. વીલીયમ્સની નીમણુક પણ કરી દીધી છે. જે આફ્રિકાની બાબતો અને બનાવો પર ખાસ ધ્યાન રાખશે.

ફ્રાન્સે સોવીયેટની માગેલી માર્કી

નેરોબી મળતા સદેશા યુજબ ફ્રાન્સ એલવ્યીએ એક પત્ર સોવીયેટ વિદેશ પ્રધાન મેખમીઠાને આપ્યો છે. આ પત્રમાં ફ્રાન્સની સરકારે સોવીયેટ પ્રમુખના પ્લેન ઉપર થયેલા ગોળાખાર માટે ખરા અંતઃકરણપૂર્વક માર્કી માગી છે અને દિલગીરી જાહેર કરી છે.

રાષ્ટ્રીને ત્રણ રતલ સોનાના કારકેટની ભેટ

પાકીસ્તાનની, રાષ્ટ્રી એલીઝાબેથ અને ડુક એફ જેડીનબરોની સુલાકાત પ્રસંગે ઠામનવેદ્યમાં વસતા ઇસ્માઇલી ઠામના પ્રતિનિધિઓએ તેમને માટે એક સત્કાર સમારંબ કરાવ્યામાં ચોખ્ખો હતો.

આ મેળાવડામાં રાષ્ટ્રીને એક ત્રણ રતલ વજનનું શી. ૨૦,૦૦૦ની કોમતનું

સળંગ સોનાનું કારકેટ માનપત્ર સાથે અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું, આ વિધિ પ્રમુખ અધ્યુબખાને ધરે, થઇ હતી.

માનપત્ર પ્રતિનિધિ મંડળના નેતા મી. અમીરઅલી હસનઅલી ફેન્સી જેઓ ઘણા વખત સુધી મીઝામાં રહ્યા હતા તેમણે વાંચ્યું હતું. તેઓ વેસ્ટ પાકીસ્તાન ઇસ્માઇલી કારકેટીલ અને મેરીટમલ ટ્રસ્ટના પ્રમુખ છે.

કારકેટીલના માનનીય મંત્રી મી. હસનઅલી ગોવાલાએ સોનાનું કારકેટ અર્પણ કયું હતું. બીબ સભ્યોમાં કેનીયાની પ્રમુખી કારકેટીલના સભ્ય મી. હાસમ મેરાલી પણ હતા.

આ પ્રતિનિધિઓની સાથેની વાત ચીત દરમિયાન રાષ્ટ્રીએ ઠામનવેદ્યમાં વસતા ઇસ્માઇલીઓ વિષે ઘણા સવાલો પુછ્યા હતા તથા કહ્યું હતું કે નવા આમાખાત પોતાના અનુયાયીઓના કલ્યાણ, વિકાસ અને પ્રખતિ માટે ઘણું કામ કરે છે તે હું જાણું છું.

મચાકોસ વિસ્તારમાં દુષ્કાળ ડોળા ફાટે છે

મચાકોસ વિસ્તારમાં ખેરાકની બારે અછત પ્રવર્તે છે ને રાહતકામ ચર થયું છે. વરસાદ લખાયાને કારણે આ સ્થિતિ ઉભી થઇ છે.

રાહતકામ કરનારાઓને મયા માસ માં સાત સાત રતલ મકાઈ મક્ત વહેંચાઈ હતી. રસ્તા જાળવવા, ડેમ સાચવવા, તથા પુરવઠાનાં સાધનોની મરમત અર્થે મંડળાએ રચાઇ છે. આ માટે નવસોથી વધુ શખ્સોએ કામ કરવા તકવારી બતાવી છે. આ લોકોને સત્તાહત્તમાં દશ રતલ મકાઈ કામના બદલારૂપે મળશે.

એક સરકારી મેવડીએ જણાવ્યું છે કે મચાકોસ ઇલાકામાં રાહતકામ પાછળ સરકાર ચોવીસ હબર પાઉંડ ખરચી સુધી છે. અમેરીકા તરફથી જે એક લાખ ગુણી મકાઈ બેટરૂપે મળનાર છે તેને સંભાળવા, અને વહેંચવાની વ્યવસ્થા પાછળ સરકારને ૭૫ હબર પાઉંડ ખર્ચો થશે.

પાકીસ્તાનમાં વસ્તી અણુની વખતે બનેલા કેટલાક રમુજી બનાવો

પાકીસ્તાનમાં તાબેતરમાં ચર થયેલી વસ્તી અણુનીમોં કેટલાક રમુજીબનાવો બન્યા છે. પેશાવરમાં નેધણી કરનાર એક ઘેર બધે બારે તેણે ધરંબણુને તેનાં દીકરાનું નામ પૂછ્યું. પેલા માણસે જવાબ દીધો 'મારા દિકરાનું નામ પાકીસ્તાન છે.

પેલા નેધણીવારને થયું કે કંઈક ગોટાળો થયો હશે. આથી તેણે ફરી વાર પૂછ્યું તો પણ ધરંબણુએ એક જ જવાબ દીધો તેણે કહ્યું કે 'મારા આ દિકરાને જન્મ પાકીસ્તાનના જન્મ સાથે જ એટલે કે તા. ૧૪મી જોગરટ ૧૯૪૭ના રોજ થયો હતો' મારા પુત્ર તથા પાકીસ્તાન માટે અને એક સરખો જ ખ્યાર છે.

વસ્તી અણુતરીમાં બીજી પણ કેટલીક રમુજી વિગતો નેધાવા પામી છે' લાખલા તરીકે તાબ્સહાલ, મનીલાંખાન, બમોખાન, નેપાલખાન વગેરે, કેટલાક પિતાશ્રીઓને પોતાના સંતાનોનાં નામ પણ યાદ ન હતાં. તેથી કેટલાક ગૃહસ્થો પોતાની પત્નીને પૂછતા આપણા ક્લાણુ નંખરના ઊંઠરાનું નામ તો કહે!

સરકારી નોકરોએ નાણાં માટે બચ રાખવો નહિ

નેરોબી ખાતે કલેરીકલ એન્ડ એલાઇડ સીવીલ સરવન્ટ્સ એસોસીએશનની સભામાં વીક સેક્રેટરી સર કુટસે બતાવ્યું કે સરકાર જેમ બને તેમ જલદી ફેવેર્મીન રીપોર્ટને અમલ માં લાવવા માગે છે. હાલએવો બમ પ્રવર્તે છે કે સરકાર નાણાં બરપાઈ કરવા આગુર નથી. હું આ બપ હર કરવા માંગું છું ને સરકારને આશય કે દરેક નોકરને તરારથી નાણાં અખાય.

સર કુટસે જણાવ્યું કે લીડવેરી કમિશનના રીપોર્ટ બાદ બે સાલે નાણાં અખાંબો હતી, તો ફેવેર્મીન કમિશનને કામ શરૂ કરવાના નવનદશ માસમાં સરકાર તેનો અમલ કરે તો શું ખોટું થઈ બયું?

ગુજરાતી રેકોર્ડે

હીંદુસ્તાનમાં બનેલી ગુજરાતી રેકોર્ડે, હવે અમારે ત્યાં મળે છે.

૨૦ રેકોર્ડોનું બોક્સ કેવળ શી. ૩૦-૦

રેકોર્ડોમાં બાબતો, નાટકો, જાગ્યે વિગેરેનો સંગ્રહ છે. હિંદના 'વેટરન હિટ' શી. ૨-૧ માં છુટી મળે શકશે. આનો તક અને લાભ ફરીથી મળશે નહિ. પેકીંગ મક્ત-પોસ્ટલ મોકલશે—

સી. એ. ડી.ના ઓર્ડર અને લઇએ છીએ.

નેશનલ રેકોર્ડ કંપની

શોપ ૨, અબજેરી આરકેઇઠ, ઓફ ૧૪૧ એ. એ સ્ટ્રીટ, પો. એ. બોક્સ ૧૫૭૪, — ૬૨બન

હિંદના સમાચારો

તા. ૧૪-૩-૧૯૬૧.

હિંદુસ્તાન શિષ્યાઈના ઉત્પાદનમાં થયેલો વધારો

મુંબઈ: વિશાખાપટનમ ખાતેના હિંદુસ્તાન જ્ઞાતિવાદીના તંત્રના અધ્યક્ષ શ્રી મનવિહારી મહેતાએ આઠમી વાર્ષિક સામાન્ય સભા સમક્ષ જોડાતાં જણાવ્યું હતું કે આજુ વર્ષે દરમિયાન જ્ઞાતિવાદી ખાતે રૂ. ૪૦૧.૪૮ લાખ ના કિંમતનું ઉત્પાદન થયું છે એ ૧૬૨ ટકા અથવા વધુ કરતાં વધુ છે.

વર્ષ દરમિયાન ચાર 'રાજકુમાર', 'પરિપત્તન ઇન્ડસ્ટ્રી ડ્રુવાઈ' અને 'જ્ઞાતિવાદી' જ્ઞાતિવાદી ખાતે જ્ઞાતિવાદી ખાતે અંશીક વહેતાં ચર્ચા છે.

શ્રી મહેતાએ એવો દાવો કર્યો હતો કે આમ ઉત્પાદન વધવા છતાં અર્થમાં ઘટાડો થયો છે, જે ને દર્શાવે છે કે કાર્યક્ષમતા વધી છે. તેમણે જણાવ્યું હતું કે, આ જ્ઞાતિવાદી ખાતેથી આવતા થોડા ભવનોમાં જ "રેડીયેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ" નામનું જ્ઞાતિવાદી અંશીક વહેતું કરવામાં આવશે. તેમણે એવી રજૂઆત કરી હતી કે જ્ઞાતિવાદી વાડાને તરતમાં જ એક વધુ જ્ઞાતિવાદી અંશીકની વર્ધી મળી છે. પરંતુ તે અંગે જરૂરી પોલાઈને જ્યે સમયસર મળી રહે તે માટે પોલાઈની આખાતની પરવાનગી મળે, તે હમ્મચનીય છે. જે કે રૂઠેલા કારખાનામાં ટુંકમાં જ પોલાઈનું ઉત્પાદન થવાનું છે, છતાં આ બાબતમાં જ્ઞાતિવાદી સરખાતેના કામ બાંધવા માટે જરૂરી પોલાઈ જોગવાવનો સમય બહુ ટુંકો છે.

શ્રી મહેતાએ જ્ઞાતિવાદી ખાતે 'ડ્રામ ટોક'ની જરૂરીયાતને ઉલ્લેખ કરી જણાવ્યું હતું કે સરકાર ત્રીજી યોજનામાં આ અંગે 'તરતો ધકઠો' કે એવી બીજી સમજાઈની જોગવાઈ રાખશે, એવી આશા રાખી શકાય. તેમણે જ્ઞાતિવાદી ખાતે અંશીકમાં જ્ઞાતિવાદી કિંમત અંગેની સુદેલીએ નો પણ સવિસ્તર ઉલ્લેખ કર્યો હતો.

રમતગમતોને મળનારું નાણાકીય શ્રોત્સાહન

ગ્રામવિસ્તારમાં રમતગમતોને લોકપ્રિય બનાવવાના હેતુથી ગુજરાત સરકારે વ્યાખ્યાયિત, અખાડા, કલ્યાણ કેન્દ્રો વગેરે જેવી માન્ય ગ્રામસંસ્થાઓને રમતોાસવ મેળવવા તથા રમતગમતોના સાધનો વસાવવા સહાય આપવા માટે આજુ વર્ષે નાણાકીય જોગવાઈ કરી છે.

ગ્રામવિસ્તારમાં રમતગમતો નો વિકાસ કરવામાં રજા ધરાવતી અને

નાણાકીય સહાય મેળવવા કમ્પ્લેટી સંસ્થાઓએ સંબંધકર્તા જીહાના જોગવાઈ નિરીક્ષકને ખરડ કરવી આ અંગેની વધુ વિગતો પણ જોગવાઈ નિરીક્ષક પાસેથી મળી શકશે.

પ્રાધ્યાપકોની અપીલ માન્ય રહી

નવી દિલ્હી: વરિષ્ઠ અદાલતે બનારસ હિંદુ યુનીવર્સિટીના આઠ પ્રાધ્યાપકોને અથા વર્ષના જીનમાં નોકરીમાંથી છૂટા કરવાના યુનીવર્સિટીની કારોબારી સમીતીના હુકમોને રદ કરાવ્યા હતા. પ્રાધ્યાપકોની અપીલોને માન્ય રાખતાં અદાલતે જણાવ્યું હતું કે કારોબારી સમીતીએ આ અંગે કરેલો દરિાવ તેની સત્તાની ઉપરવટ હતો અને તે રદ થવો જોઈએ.

શિક્ષણ ખાતાના મંત્રી અને અન્ય હોદ્દાદારો ઉચ્છલ મહાલની સુલાકાતે

નવાપુર: ગુજરાત રાજ્યના શિક્ષણ ખાતાના મંત્રી શ્રી જાલા, શિક્ષણ ખાતાના નાયબ ડિરેક્ટર શ્રી શુકલ તથા સુરત જીહાના સમાજ કલ્યાણ ખાતાના અધિકારી તાન્તેરમાં ઉચ્છલ ની સુલાકાતે આવ્યા હતા ઉચ્છલ મહાલની વસતિ, શાળાઓ અને શિક્ષણ અંગેના પ્રશ્નો વિશે ઉપરોક્ત અધિકારીઓએ ઉચ્છલ મહાલ સેવા મંડળ ના ઉપ-પ્રમુખ શ્રી મોહનભાઈ દેસાઈ સાથે ચર્ચા કરી હતી.

આખા મહાલમાં એક પણ શાળાનું મકાન પાકી બાંધણીનું નથી એટલે એ મકાનો પાકાં બાંધવાની જરૂર છે. ઉચ્છલ ગામ મહાલનું મુખ્ય કામ હોઇ લાં એક મોટી અને સાધનસંપન્ન શાળા બાંધવી જોઈએ. સારા શિક્ષકો લાવવા જોઈએ અને મહાલના ઉત્કર્ષ માટે તુરત પમર્કા લેવા જોઈએ. આ બધા પ્રશ્નો વિશે ચર્ચા થઇ હતી. આ પ્રસંગે શ્રી જાલા તથા શ્રી શુકલે આ બધાં કામ શક્ય તેટલાં સત્વર હાય ધરવાના પ્રયત્નો થશે એવી હેવા ધારણ આપી હતી.

આ અધિકારીઓ ચર્ચા કર્યો બાદ આદવા (ડાંગ) જવા ઉપડી ગયા હતા.

વેરાવળમાં ઔદ્યોગિક વિસ્તાર

રાજકોટ સુધારાને ધોરણે ઔદ્યોગિક વિસ્તાર વિકસાવવાનો વેરાવળ સુધારાએ નિર્ણય કર્યો છે. જનરલ મોર્ડની મળેલી સહામાં આ બાબતને લમતો એક દરાવ સવોતમતે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. આ ઉપરાંત

નવી ઔદ્યોગિક યોજનાઓ માટેની પંચસામગ્રી તથા કાચી સામગ્રીને પાંચ વર્ષ સુધી નાકાવેરામાંથી સુકત રાખવાનું સુધારાએ ઠરાવ્યું હતું.

ગુજરાત સરકારે તાન્તેરમાં બધીજ સુધારાઓને એક પરિપત્તન પાઠવ્યો હતો અને તેમાં બધા જનતા જીલ્લોને નાકાવેરામાંથી બાકાત રાખવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું. આ પરિપત્તને અનુલક્ષીને વેરાવળ સુધારાએ નાકાવેરાની છૂટછાટ આપવાનું ઠરાવ્યું છે.

શહેરશહેરમાં યુનીવર્સિટી હોપી જોઈએ

ઇન્દોર: યુનીવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમીશનના મંત્રી શ્રી સેમ્યુઅલ મથાઈએ જણાવ્યું હતું કે આજુ વર્ષે, તે કંઈ નહિ, પણ દુરના ભાગિમાં દેશના દરેક મોટા શહેરમાં એક યુનીવર્સિટી હોપી જોઈએ. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે બંડીળ અને બવરયાની તંબીને લીધે તે પ્રમાણે કરવાને આપણે તૈયાર નથી.

ઇન્દોર સુધારાઈ તરફથી તેમના માનમાં યોજવામાં આવેલા સમારંભમાં શ્રી મથાઈ મોલી રજા હતા.

નિકાસનો નવો વિકાસ નોંધાયો

નવી દિલ્હી: ૧૯૬૦ દરમિયાનની ભારતની નિકાસ મધ સાલની રાચના આંકડાઓ કરતાં પણ વધી જશે એવી

ધારણા છે. તાન્તેરનાં મહિનાઓ દરમિયાન થયેલા ઘટાડા છતાં આજુ સાલની કુલ નિકાસ રૂ. ૬૪૦ કરોડની થશે એમ સત્તાવાર સાધનો દ્વારા જાણવા મળે છે. ૧૯૫૯નો આંકડો રૂ. ૬૨૭ કરોડનો હતો, જે ઠારિયાની ઘટાડ વખતે આવેલા જીહાળા પછી સાંધી થયો હતો. આજુ વર્ષની સારી કામગીરીને પરિણામે બીજી યોજનાનું નિકાસલક્ષ્યાંક સંપૂર્ણપણે પાર પડશે.

ભારતમાં હવે સ્ત્રીઓ પણ પર્વતારોહણ કરશે

દાંજીલોખમાં પર્વતારોહણ કરતાં શીખવાડતી સંસ્થાએ નક્કી કર્યું છે કે ભારતીય મહિલાઓને પણ આખાં સાહસમાં ભાગ લેતી કરવી અને તેને લખતું શિક્ષણ આપવું. આ સંસ્થાએ આવા કામમાં રજા ધરાવતી મહિલાઓની મામણી કરી છે કે જેથી તેઓ ખરા અર્થમાં પાવરધાં બની શકે.

શુક્રહીર્ષીમ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલોપરન્સ અને ઇનસ્પેક્ટરન્સ માટે મળે:

આર. વીકુલ
૧૨ બાકેલી આર્બોડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયજોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, મેહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

શુભ પ્રસંગો માટે મેટ!

સ્ત્રીઓ અને પુરૂષો માટે

ઘડીયાળ!

૧૭, ૨૧ અને ૨૫ જ્યુલનાં આંટામટીક કેલેન્ડર.

- * રોમર
- * શેડરી
- * લેકો
- * રૂસર

વિગેરે દરેક જાતનાં ઘડીયાળ.

ઉપરાંત પુરૂષોના શર્ટ સુટ, પાયજામા વિ. તેમજ બાળકોનાં કપડાં.

હોલસેલ ભાવે મળશે

બોક્સ ૫૬૬૮૮, ફોન: ૮૩૫-૨૬૦૧

વલ્લભભાઈ બી. પટેલની કું.

૪૪, મારકેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

* **ઇદગાહ** *

● એમચંદ ●

રૂમલનના પુરા ત્રીસ રોલ પછી આને ઇદ આવી છે. બધે ઇદગાહ જ્વાની તૈયારીઓ ચાલી રહી છે. ઠાંઠાના કુરતામાં બટન નથી; પહેરાણીને ઘેર સોપવાનો લેવા દોડે છે.

ઠાંઠાનાં પત્તરમાં કાંચ ચર્ચ અર્થ છે. તેમાં તેલ નાખવા ધાંચીને ઘેર દોડે છે.

બહાદી બહાદી બળદોને પાણી પાઇ વાસ નીરી દો; ઇદગાહથી પાછા ફરતાં નપોર થઇ જાય. ત્રણ માઉ પગે ચાલીને જવાનું, એટલે નપોર પહેલાં પાછા ફરવાનું તો ક્યાંથી બનશે!

તેમાં ઠાંઠાઓ તો ખુબ આનંદ માં છે. કાંઈ એક રાત્રે રાખ્યો હતો—અને તે પછુ નપોર સુધીનો જ; અને કાંઈ તો તે પછુ નહિ. એમને હવે તો અધીરાઇ આવી છે કે, ઇદગાહ જવા હજી કેમ નીકળતા નથી!

એ સું સમને કે અબ્બાબન દાંડળા-દાંડળા ચોધરી કામચલાણીને કાં કેમ રોડયા છે! તેમને થી અખર કે ચોધરીને આને નંનેપો બણી દે તો આ સારીય ઇદ મોહરમ બની જાય!

વારેવારે સફ ખીસામાંથી રોતાનો ખળનો ઘાટે છે, ત્રણ છે, અને પુણ થવને-પાછો મૂકી દે છે. રોડયુદ ત્રણ છે: એક, એ...રસ...ખાર—તેની પાસે ખાર પૈસા છે! મોહસીન પાસે એક, બે, ત્રણ...આઠ, નવ,...પંદર—પંદર પૈસા છે. આ અમશિત પૈસા માંથી તો અમશિત ચીને લાવીશું: રમકાં, મીઠાઇ, બ્યુઅથ, દડો...

અને સૌ કરતાં વધુ આનંદમાં છે હામિદ. એ ચાર-પાંચ વર્ષનો, અરીય વહેરાનો, દુબળો-પાતળો ઠાંઠારો હતો. તેના માપ આમલે 'વેપે' કામળિયામાં મરી ગયો હતો, અને મા પાછળ કુરી કુરીને મરી અડી હતી. હામિદ હવે રોતાની ટક દાદી અમીનાના પડખામાં સૂએ છે—અને એટલો જ ખૂશ છે: તેના પાપા રૂપીયા કમાવા આ છે; ઘણી બધી થેલીઓ રૂપીયાની ખરીને લાવશે. બા પછુ અહાદમિયાને ભેશી વેને મારે ઘણી બધી મળતી રજુઓ લેવા અઇ છે. હામિદના પત્તમાં એમ નથી; અથે, જેનો મોટો કાળો પડી ગયો છે એવી, જુનીપુરાણી ટોપી છે. છતાં તે આનંદમાં છે.

અમીના રોતાની એરડીના એક પુણ્યામાં બેઠી બેઠી રોતી હતી: આને ઇદનો દિવસ, અને તેના ઘરમાં સમ ખાવા પછુ આનાબનો કાલો ન મળે; આને હામિદ છવતો ડોલ તો ઇદ સું આ રીતે આવત અને ચાલી જત!

અમીનાનું દિલ કચવાતું હતું. આમનાં માળાં પોતપોતાના માપ કાચે બતાવે હતાં. હામિદને તો અમીના મિવાય ઠાણુ છે તે શી રીતે તેને એકલો જવા દે! ગીરડીમાં ક્યાંક એ ખોવાઇ જાય તો સું ચાપાં નાનું માળક! તે ત્રણ માઉ ચાલશે શી રીતે! પત્તમાં મોઢા પછુ નથી; છાલાં પડી જાય.

હામિદે અંદર બંધને દાંડીને કહ્યું: "ચિતા ન કરશો, મા; હું સૌથી પહેલો આવી પહોંચીશ."

તે દહાડે ફરીમનનાં કપમાં સીબ્યાં હતાં, તેના આઠ આના બળ્યા હતા. એ આ આનાને ઇમીનની જેમ તે આ ઇદ માટે જ સાચવતી આવી હતી. પછુ કાલે રખારજે દૂધ ઉધાર આપવાની ના પાડી, એટલે હવે તો માત્ર એ આનાના પૈસા બચ્યા છે: ત્રણ પૈસા હામિદના ખીસામાં, અને પાંચ પૈસા અમીનાના બટવામાં. આટલી મૂકી અને ઇદ જેવો તહેવાર: અહાહનો જ હવે આખાર!

મામમાંથી ઠાણુ રવાના થયું. ખીલ માળકો સાથે હામિદ પછુ હતો. એના પગને તો જાણે પાંચો આવી હતી. ચહેરે નજીક આવી અડું. સઠકની બંને માણુ મોટી મોટી ઇમારતો આવવા લાગી: આ કચેરી...આ ઠાણુ...આ કલખ...

આટલી મોટી ઠાણુઓમાં કેટલા બધા ઠાંઠારાં મજાતા હશે!

કલખમાં જાડુના ખેલ માપ છે. સાંબળું છે કે અહીં સાહેબ મોઢો આંને રમવા આવે છે. મોટા મોટા માણુઓ—મૂઝો ને દાંડીવાળા—અહીં રમે છે! અને મગ્ગો પછુ રમે છે—સાચુ! આપણી માને ને પેલું આપી એ—થું નામ એનું!...હા, બેટ—તો એને તો એ પકડી જ ન શકે, ફેરવતાં જ પડી જાય.

મહેમુદ કહે: "મારી અમીબનના તો કાંઈ જ કાંપના મારિ: અહાહ કસમ!"

"અરે, અમી કેટલોય લોટ દળા કાટે છે!" મોહસીન બોલ્યો: "પછી જરાક નેટલું બેટ પકડતાં તે વળી હાય કાંપતો હશે! અરે, રોલ કેટલાય બેઠાં તો પાણી ખેંચી લાવે છે. પાંચ બેઠાં તો મારી બેંચ જ પી જાય છે. ઠાંઠ મઠમને ને એક બેઠું પાણી ભરવું પડે ને, તો આપે અંધારાં આવી જાય—હા!"

"પછુ એ દોડતી તો નથી ને!" મહેમુદે સવાલ કહે: "ફૂદકા તો નથી મારી ચકતી ને!"

"હા, ફૂદકા મારી ચકતી નથી; પછુ—" મોહસીનને સાંભરી આવ્યું: "તે દહાડે મારી માપ છૂટી અઇ હતી, અને ચોધરીના ખેતરમાં બંધને પડી હતી, તે વખતે એવી તો રોડી હતી કે હું પછુ તેને પકડી ચકતો નહોતો—સાચુ!"

હવે કંદોઇએની દુકાનો શરૂ થઇ. આને એ બધી વ ખુબ રાખ્યારેલી હતી. આટલી બધી મીઠાઇઓ ઠાણુ ખાતું હશે? જુઓને: એક એક દુકાન માં સેંકડો મજુ હશે! સાંબળું છે કે રાતના છખાતક આવોને તે ખરીદી જાય છે. અબ્બા કહેતા હતા કે, મધરાતે એક આદમી દરેક દુકાને જાય છે, અને જેટલો માલ તપેલો હોય છે તે બધાય ખરીદી લે છે અને તેના રોકડા રૂપિયા અણી આપે છે—બિલ કુલ આપણા જેવા જ રૂપિયા!

બધા આજળ ચાલ્યા. આ પોલીસ-ચોડી છે. અહીં પોલીસો જવાબત કરે છે: ટંચન! રેટ ટન! ફેમ ફેસ! આખી રાત બિચારા ફરતા ફરી ચોડી કરે છે; નહિ તો ચોરીઓ થવા માંડે.

મોહસીન કહે: "હવે ફરી એમજે ચોડી! તમે પાછા બધું બધું જાણતા હશે! અરે, હબરત, એ તો ચોરીઓ કરાવે છે. ચહેરમાં નેટલા ચોર-મઠ છે, એ બધા એમની સાથે મળેલા હોય છે. રાતે એ લોકો ચોરોને કહેતા હોય છે કે, ચોરી કરો; અને પછી પોતે ખીલ મહોલાઓમાં બંધને 'જાગતા રહેજો...'—'જાગતા રહેજો...' ની ખૂંસો પાડતા હોય છે! 'લારે જ તેમની પાસે ખુબ પૈસા હોય છે ને! મારા મામા એક યાજ્ઞામાં પોલીસ છે. મહિને રૂપિયા બીસ પખાર મળે છે, છતાં દર મહિને પચાસ રૂપિયા ઘેર મોકલે છે: અહા-કસમ! મેં એક વાર પૂછ્યું હતું કે, મામા, તમે આટલા બધા પૈસા ક્યાંથી લાવો છો? તો એમજે હસીને કહ્યું: બેટા, અહાહ આપે છે! પછી પોતે જ આજળ કહેવા લાગ્યા: 'અરે મોઢો ધારીએ તો એક દહાડામાં હબરો રૂપિયા લઇ લઇએ. અમે તો આટલા થોડા જ લઇએ છીએ—કે જેથી મહાર બનનામી ન ચાય, અને નોકરી પછુ ચાલી ન જાય.'"

જે છન એ ઇસ્લામમાં એક વાત—ચોનિ અણાય છે. 'છન'નું બહુવચન 'છખાતક'.

હામિદે પૂછ્યું: "આ લોકો ચોરી એ કરાવે છે, તે એમને કાંઈ પકડાવી દેતું નથી!"

મોહસીન તેની અલ્લહલીનતા પર દયા દાખવતો બોલ્યો: "અરે મહા! એમને કાણુ પકડે? પકડનારા તો એ પોતે જ છે. માયો, અહાહ એમને સળ પછુ ખુબ કરે છે; હરામનો માલ હરામમાં જાય છે. હમણું—થોડા દહાડા થયા—મામાના ઘરને આમ લાગી હતી. આખી જીંદગીની કમાણી એમાં મળીને સાક થઇ ગઇ. એક વાસણુ સુકાં ન બચ્યું. કેટલાય દહાડા ઝાંઝ નીચે સૂઇ રહ્યા—અહા-કસમ, ઝાંઝ નીચે!"

એમ કરતાં ઇદગાહ આવી ગઇ. ઉપર આંબલીનાં વૃક્ષોની છાયા હતી. નીચે પાણી છેા હતી, અને તેના પર જાનમ બિહારેલી હતી. રોલ રાખનારા એની હારની હાર એકની પાછળ એક—એમ ક્યાંય સુધી અઇ હતી. નવા આવનારા હામ-પખ-મેઝો ઘોષ પાછળની હારમાં ઉભા થઇ જતા. તેવું સુંદર સંવાલન છે! યે પી સુંદર ભવરમાં! હબરો મરતકો એક સાથે સિલદમાં ઝુકે છે. પછી પાછાં એ બધાય એકીસાથે ઉભાં થઇ જાય છે. વળી પાછાં એકીસાથે ઝુકે છે, અને એકીસાથે ખુટણીએ બેસી જાય છે. જાણે કે વીજળીના ટીપા એકીસાથે સળગે છે, અને એકીસાથે જુગાઇ જાય છે. નમાજ પૂરી થઇ. લોકો એકબીજાને બેઠે છે. પછી મીઠાઇ અને રમકાંની દુકાનો પર બધા તુટી પડે છે.

આ ચકડોળ: લાકડાના હાથી, ઘોડા, હૈટ લટકાવેલાં છે. એક પૈસો આખી ગમે તેના પર બેસે—અને પચીસ ફેરાની મોજ ઉઠાવે!

મહેમુદ, મોહસીન, તુરો અને સમ્મી આ ઘોડા અને હૈટ પર બેસે છે. હામિદ દૂર ઉભો છે. તેની પાસે તો ત્રણ જ પૈસા છે. પોતાના ખળનાની નીલ બામની રકમ એક બરા—શી ચકરડી—અમરડી ખાતર ખરચી નાખવા તે તૈયાર નથી.

(અધુરું)

નવા પુસ્તકોની યાદી
સંસ્કારિતાને હાંચડે શી. ૩-૦
કોઇ ગોરા કોઇ કાળા શી. ૭-૦
આ એશીસેથી મળશે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

બલ ભવનાં નાયકન, રેલમા તેમજ સુતરાઇ ઠાપડ, સ્ત્રીઓ માળકો અને પુસ્તકો માટે ભૂતમ ભવના ઉલન જર્સી, પુલોવર, મારડીનસ અને બચ્ચાઓ માટે—બુટીચ, ખીબસ, બ્લેન્ડેડસ, રોલસ; નેપથીસ વિગેરે.

ફરેક ભવના માલ માટે તપાસ કરવા લલકામજુ.

૩૩ વેન્ડે સ્ટ્રીટ, **બેહાનીસબર્ગ**.

ફોન: ૮૩૫-૬૭૮૬ — **બોક્સ ૧૫૪૮.**

સામાજિક ખબરો

લગ્ન સમાચાર

રજીસ્ટ્રારના ધોરણે રજીસ્ટ્રારના ધોરણે રજીસ્ટ્રારના ધોરણે...

શ્રી ગોપાળભાઈ રામાભાઈ કીન-કોસવાળાની સુપુત્રી કમળાબેનના શુભ લગ્ન...

શ્રી ગોપાળભાઈ રામાભાઈ કીન-કોસવાળાની સુપુત્રી કમળાબેનના શુભ લગ્ન...

શ્રી ગોપાળભાઈ રામાભાઈ કીન-કોસવાળાની સુપુત્રી કમળાબેનના શુભ લગ્ન...

શ્રી ગોપાળભાઈ રામાભાઈ કીન-કોસવાળાની સુપુત્રી કમળાબેનના શુભ લગ્ન...

શ્રી ગોપાળભાઈ રામાભાઈ કીન-કોસવાળાની સુપુત્રી કમળાબેનના શુભ લગ્ન...

શ્રી ગોપાળભાઈ રામાભાઈ કીન-કોસવાળાની સુપુત્રી કમળાબેનના શુભ લગ્ન...

કેંગ્રેસ ઉમદવારને હરાવવામાં કેંગ્રેસીઓનો સાથ

શિવસાગર : આસામના કેંગ્રેસીઓના મતભેદોની ચર્ચા...

પરાલબ્ધના કારણોની તપાસ કરનાર સમીતીએ જણાવ્યું હતું કે કેટલાક કેંગ્રેસીઓએ કેંગ્રેસની વિરુદ્ધ કામ કર્યું હતું...

શ્રી ડૉ. પ્ર. એસોસીએશન

સને ૧૯૬૧નું વાર્ષિક સંમેલન ઉપરોક્ત એસોસીએશનનું વાર્ષિક સંમેલન તા. ૬-૪-૧૯૬૧ના રોજ...

સંમેલન કાર્યક્રમ : (૧) મીનીટ તથા મંત્રોત્તરી રીપોર્ટ, (૨) હિસાબની રજીસ્ટ્રાર, (૩) દરવાજા, (૪) ચુટથી, (૫) પરચુરસુ.

શાંતિલાલ બૂલાભાઈ સ્વામી પ્રમુખ : વરોશચંદ્ર દુલ્લભભાઈ સ્વામી મંત્રી : વલ્લભીકાંત બીખાભાઈ આચાર્ય : સ. મંત્રી : શ્રી. ક્રાંસલાલ પ્રભાકર એસોસીએશન ૩૩, વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, બેંગ્લોર-૫.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

મુરતી જમણના અને રોસ્ટેલિટ ઈએ. શ્રી કેપીટનની અંગત હેમરેખ નીચે યુનીયનના અને રોસ્ટેલિટના ધોરણે...

કેપીટનના બાલકની હોટેલ (ધી કોર્નર મીકાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુલ્લાપર - દરબન. ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ રેલીઆમ : KAPITAN.

આહુ, લસણ ખજાર લાવ, નારીએજ નં. ૧ શી. ૧-૦, બેગ (નંગ ૧૦૦) શી. ૬૦-૦.

દુકાન દાર માટે વ્યાજવાના ન્યુઝપેપર ખજાર લાવ, ખટાટા, હુગરી (સાંઠા), સુકા લાલ મરચાં, હુમલા, સુકા ઝીખા (ઝાલા), સોનેરી રંગનો ગોળ, ફરેક ભતનો મરી મસાલો વિષેને હમેશાં સ્ટોકમાં રાખીએ છે. કમ્પી અને ચેનલી પાન બજાર લાવ, પોસ્ટલ બુક, સુરણ, રતાણ, આંખા હળદર અને લીલી હળદરની યોગ્યતા આદ્ય છે. રોસ્ટેલીટ, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયમ કેંગ્રેસના આચાર્યો ઉપર પુસ્તક પાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ ક્લાવી મોકલ્યું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD. WHOLESALE FRUIT MERCHANTS P. O. Box 251. DURBAN.

ધીરુભાઈ પી. નાયક

ચુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને બનવલ એવન્ટ ડીસ્ટ્રીબ્યુટર ડુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ ટિકિટો ખજાર બનીને માગે મુસાફરી કરવા પર બેઠાં અમારી મારફતે ખુલ્લાં કરો. ઇન્ડો, આગ, ચોરી, ફરેક, અદરમાત, પીડાઓ, વિગેરના વીમા એ હરાવા આપીએ છીએ. ઈન્ડમટકસ, પરસનલ ટેકસ, હિસાબના ચોપડા, જમાવવા રેવન્યુ ઈન્ડી સર્ટિફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઇમીગ્રેશન બાબતોમાં કોઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ. નેશનલ ચ્યુચ્યુઅલ સાર્વિક એસોસીએશન એફ ઓર્ગેનાઈઝેશન અને રોડ ઈન્ટરચેન્જ ઈપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ. Office: 9 Barkly Arcade, 38 Market Street, Phone: 339033, Johannesburg. Resident: 52 Patidar Mansion, 13 Kort Street, Phone: 330816, Johannesburg.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુદ, હાઇબીનકુમ સુદ, લોહરૂમ ભવ, હરેશ્વરિ ચરક, સાર્વિક બોર્ડ ઓફીસ ટેલેક, પુલ્કે કેસ, ઈ. ખલ, તબન ઈકાપલ ભાવે ખરીદી શકેશો. ભતે પધારી: ભવ મ લેવા ચુકશો નહિ. -બોક્સ, ટેબલ અને કીટ પ્રત હરેશ્વર- ને હમારી હેમરેખ નીચે તમારૂં યાદ રાખ. તમારો સ્ટોક હમેશાં ટાઈ-વાર રહે છે. માત્ર રોહા બોલોના આર્થિક આચાર્ય વખતે.

L. MIST 'RY 51 BREE STREET, BURGE RSDORP. PHONE 33-4691. BOX 2526.